

LIChAMELIJKE OPVOEDING

KONINKLIJKE VERENIGING VAN LERAREN LIChAMELIJKE OPVOEDING

Topic: ICT in de les LO

Jaargang 93

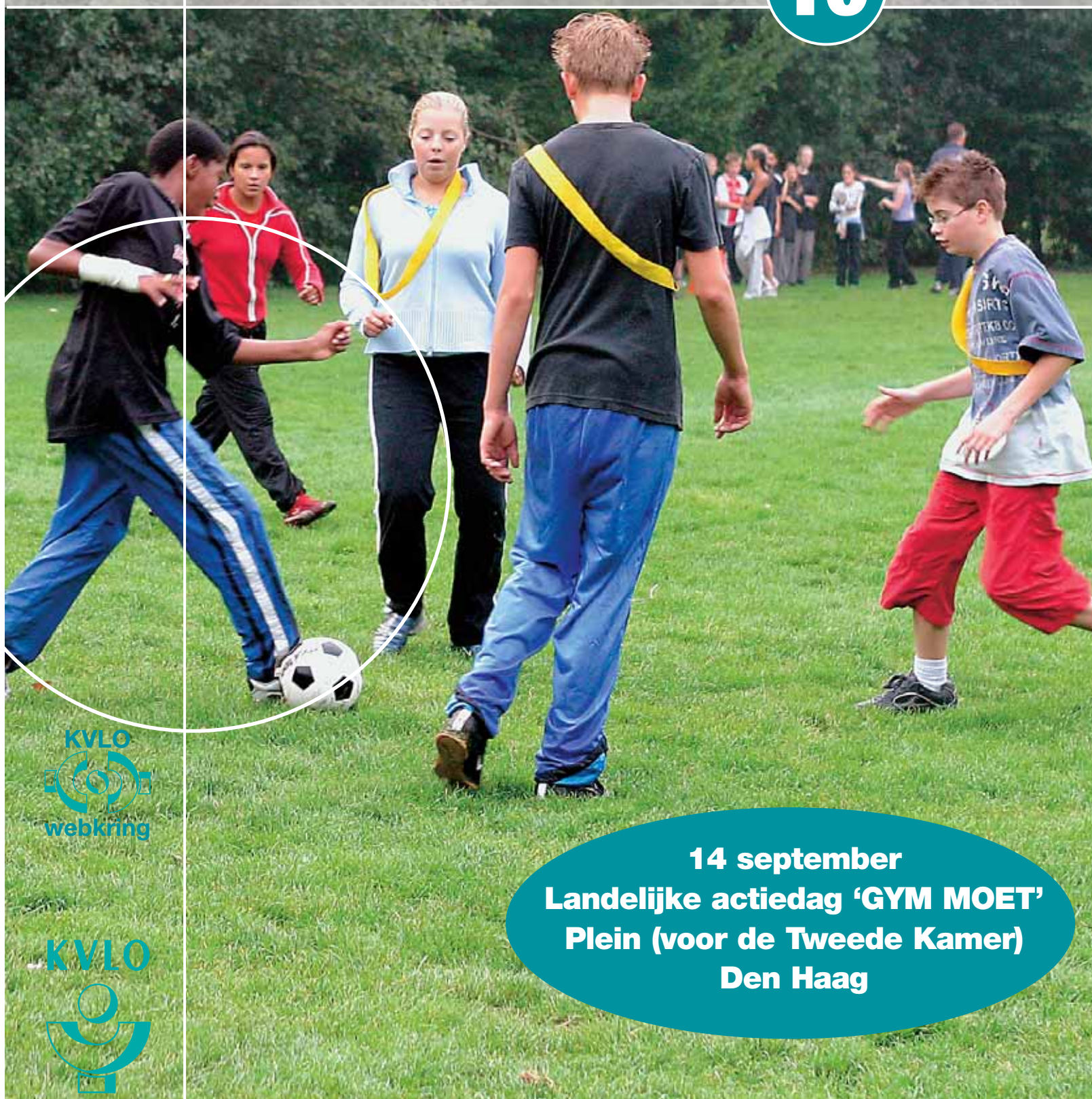
Cijfers geven

9 september 2005

Cursus basketbal in het basisonderwijs

Ontwerpen van meer motiverend onderwijs

10

KVLO
webkring

KVLO

14 september
Landelijke actiedag 'GYM MOET'
Plein (voor de Tweede Kamer)
Den Haag

Groepsreizen voor scholen en bedrijven

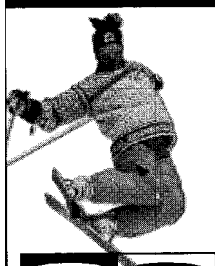
Maatwerk

www.grevink.nlKlik op "aktie" voor de nieuwste aanbiedingen.
Verstuur uw offerteaanvraag via de homepage

in wintersport

Voor een offerte of brochure bel:
Tel: 0341-460180
fax: 0341-431888
e-mail: info@grevink.nl**Grevink**
reizen
Lid SGR

Wintersporten met school?

- > Verzorgde reizen naar alle wintersportlanden
- > Van eenvoudig tot luxe
- > Wintersport als werkweek!
- > Het gehele jaar door
- > Vanaf 15 tot 300 personen
- > Vrijplaatsen voor de begeleiders
- > Aandacht voor al uw wensen
- > Ook voor stedenreizen!
- > 25 jaar ervaring!

G2
REIZENBel vandaag nog: 0341-460812
Internet: www.g2-reizen.nl

De Groepsreizen Specialist

Uw wintersport is onze sport!

U zoekt nog een leuke bestemming voor de wintersportreis van school?

Lever Reizen is gespecialiseerd in het organiseren van wintersportreizen voor scholen en groepen.

Wij stellen uw reis op maat samen, dus een reis volledig aangepast aan uw wensen! Wij hebben voor alle groepen een passende accommodatie en kunnen u een totaalpakket bieden met vervoer, accommodatie, skiessen, skimateriaal, skipassen en eventuele andere activiteiten.

Graag komen we een keer bij u langs voor een persoonlijke kennismaking.

Lever Reizen
Doorwerth in wintersport

Neem voor meer informatie contact met ons op:

Lever Reizen – Doorwerth

Tel: 026-3340034

lever@leverreizen.nl www.leverreizen.nl

Groepshuizen Ardennen

www.GROEPSHUIZEN.be TEL. BELGIE 0032-3-2252160

In de Ardennen beheren wij ca. 20 grote vakantiehuizen. De kleinste huizen zijn voor groepen van minimaal 20 betalenden en de grotere huizen (tot 90 bedden) zijn voor groepen van minimaal 25 personen. Ideaal voor schoolreizen en werkweken! Eenvoudige inrichting voor verblijf op basis van zelfverzorging met een goed uitgeruste keuken, net sanitair, 6- tot 8-persoonskamers met in plastic verpakte matrassen. Prijs bedraagt € 13 p.p. per nacht.

Voor de groepen die in onze groepshuizen verblijven, kunnen wij ook de buitensport-activiteiten laten verzorgen. Uitvoering tegen zeer scherpe prijzen!

Wij informeren vooraf op Uw school het team van leerkrachten, en zelfs ouders en leerlingen

Hans Posthumus www.LAESER.nl TEL. 036-5370024

groepshuizen.be en meer outdoor zijn faciliteiten van TEAMBUILDERS v.o. Coelhorststraat 2, 1323 ZD ALMERE

Alle
schoolsport
artikelen
(Ook die nog niet op onze site staan)**MATCHPOINT**

sportswear

Alle
textiel-
bedrukkingenAlle
soorten
[sport] kledingSporttenue
vanaf: € 21,50
(incl. Btw)www.matchpointsportswear.nlInfo@matchpointsportswear.nl

Lijnbaanstraat 16 - 9711 RV GRONINGEN 050 - 3183 777

schoolkampen
schoolsportdagen
personeelsuitstapjes

nautilus

zandstraat 17
5331 PG KERKDRIEL
0418-632887
www.nautilus.nl

INHOUD

TOPIC: ICT IN DE LES LO

Toen we met topics begonnen in 2003 was het eerste onderwerp ICT. Nu ruim twee jaar later komt het onderwerp weer aan bod.

Informatie- en Communicatietechnologie (ICT) heeft een steeds grotere plaats gekregen in het onderwijs. Onder andere doordat de computer steeds gebruikersvriendelijker is geworden en doordat internet zo'n prominente rol is gaan spelen in de informatievoorziening. Leerlingen weten er vaak nog beter mee om te gaan dan docenten. Maar hoe staat het eigenlijk met de inzet van ICT in de lessen bewegingsonderwijs? In dit nummer van Lichamelijke Opvoeding staan enkele artikelen die ingaan op de mogelijkheden die er zijn, zonder te pretenderen daarmee volledig te zijn. De redactie houdt zich dan ook aanbevolen voor tips en suggesties en hoopt in de toekomst vaker artikelen te kunnen plaatsen op dit gebied.

STILSTAAN BIJ VOORUITGANG / Martin Langendoen 6

VIDEOANALYSE IN DE LES LO / Lars Borghouts 9

EEN HELEBOEL WEBSITES / 11

HET DOELSPEL COMPETENTIE MODEL / Benny Mertens e.a. 20

19

PRAKTIJK

20

HET DOEL COMPETENTIE MODEL

Benny Mertens

26

ONTWERPEN VAN TAFELTENNISSITUATIES

Casper Boom e.a.

12

ONTWERPEN VAN MEER MOTIVEREND ONDERWIJS

Als u nu wist hoe je lessen zo in te richten dat de leerlingen iedere keer supergemotiveerd waren dan was lesgeven een eitje. Toch is het proces te sturen door te kiezen voor uitdagende sportactiviteiten. U dient het proces eerst te begrijpen dan te integreren om het daarna te kunnen toepassen.

Edwin Timmers, Dinant Roode en Wim van der Mark

36

HET LO-ONDERWIJS IN SURINAME

In de rubriek 'Collega's overzee' verschijnen regelmatig ook artikelen van studenten die hun stage in het buitenland lopen. In dit artikel wordt de huidige situatie in Suriname geschetst. Wellicht voor studenten aanleiding om daar een deel van hun stage te gaan lopen.

Aernout Dorpmans

44

KENNISMAKEN MET BASKETBAL IN HET BASISONDERWIJS

Er is door diverse sportbonden materiaal ontwikkeld dat voorziet in een aansluiting tussen school en sport. Sinds kort is een door de basketbalbond, in samenwerking met de SLO, ontwikkelde kennismakingsmap op de markt. Om u de gelegenheid te geven daarmee kennis te maken, wordt op 17 september een basketbalclinic georganiseerd.

Aernout Dorpmans

RUBRIEKEN

Eerste pagina 5 Ter discussie 40 Bekende Nederlanders over LO 41 Laatste pagina 46 Afdelingen/agenda 47

EN VERDER

Nieuwe site rond gehoorproblemen 17 Nieuwe regio-indeling DGO-CMHF voor PO en VO 18

Straatkinderen in Mexico bewegen / Irene Huisman en Taime Joling 31 Ome Jan zijn laatste turnkunstje? / Henry Jager 34

De KVLO-NGF Trophy / Servé Retera 42

Wij zoeken voor het rayon Midden-Nederland een (m/v):

ACCOUNT MANAGER

Krachtig in relatiebeheer en inventief in het verkopen van projecten

Janssen-Fritsen Sport B.V. is een internationale onderneming met al bijna 60 jaar een leidende positie in het ontwikkelen en leveren van gymnastiek-, sport- en spelmaterialen. In totaal zijn binnen ons bedrijf meer dan 100 medewerkers werkzaam. Met name onze turntoestellen zijn befaamd en worden wereldwijd gebruikt op het allerhoogste niveau, waaronder Olympische Spelen en WK's. In Nederland is Janssen-Fritsen marktleider in het compleet (her)inrichten van gymnastiek-lokalen en sporthallen, voornamelijk voor scholen en gemeenten.

De functie:

Na een gedegen inwerkperiode waarin u kennismakt met het bedrijf, de markt en de producten wordt u verantwoordelijk voor de resultaten en het marktaandeel in uw rayon. U onderhoudt de bestaande contacten en werkt actief aan uitbreiding van het klantenbestand. Uw contactpersonen zijn beslissers binnen de overheid, maar ook directies van scholen en gymnastiekdocenten in het bewegingsonderwijs. U beheert het totale commerciële traject: informatie verzamelen, offertes samenstellen en begeleiden tot en met het afsluiten van orders voor vervanging van sportmaterialen of complete projectinrichtingen. U kunt rekenen op professionele technische en verkoopondersteuning vanuit het hoofdkantoor in Helmond.

Uw profiel:

Wij zijn op zoek naar kandidaten, met een HBO werk- en denkniveau, verkregen door opleiding of ervaring. U heeft flair en overtuigingskracht, bent resultaatgericht, commercieel inventief en in staat om op verschillende niveaus goede relaties op te bouwen. Daarnaast heeft u een aantal jaren aantoonbaar succesvolle ervaring in de buitendienst en weet goed om te gaan met langlopende beslissingstrajecten. U bent woonachtig in het gebied binnen de driehoek Utrecht-Zwolle-Nijmegen of bereid daarheen te verhuizen.

Ons aanbod:

Een succesvol bedrijf met een aansprekend productenpakket en een klinkende naam in de markt. Financieel kerngezond en een helder idee over de toekomst. Een commercieel brede taak met een zeer ruime mate van eigen verantwoordelijkheid. Een prima arbeidsvoorwaardenpakket waaronder een auto van de zaak.

Kunt u deze commerciële verantwoordelijkheid aan?

Stuur dan uw brief met c.v. vóór 18 september aan:

Switch Personeel en Organisatie, t.a.v. mevrouw M.A.H. Maasakkers, Postbus 6026, 5700 ES Helmond of e-mail naar: info@switch-po.nl. Voor telefonische informatie kunt u contact opnemen met de heer H. Bres van Janssen-Fritsen, tel.nr. 0492-530930.

janssen · fritsen

www.janssen-fritsen.nl

Official Supplier van de Olympische Spelen Athene 2004

KVLO

Dat U veel geld kunt besparen met onze KVLO pakketpolis wist U al

Maar dat U via de pakketpolis ook op vakantie zou kunnen naar Brazilië, dat wist U vast nog niet!

Hoe? Kijk snel op onze vernieuwde website

www.kvlo-verzekeringen.nl

Financieel Advies Centrum verzorgt uw

- Privé verzekeringen
- Ziektekosten
- Hypotheken
- Pensioenen

Bel voor meer informatie: 020-4560088

Financieel Advies Centrum
Postbus 9030
1180 MA Amstelveen
Fax: 020-4412813
E-mail: info@fac.nl

achmea

Financieel Advies Centrum viert met U het 5 jarig bestaan van de Pakket Polis

Voor alle klanten die aan het eind van dit jaar een Pakket Polis bij ons hebben lopen betekent dat dat U naast de al heel aantrekkelijke premie kortingen ook nog eens mee dingt naar een volledig verzorgde vakantie reis naar Brazilië!!

http://www.rtl.nl/reizen/yorintravel/components/reizen/yorintravel/2002/12_december/stad/salvador.xml

SALVADOR de Bahia Brazilië

Yorin travel besteedde er al maar liefst 2 keer aandacht aan Bahia het echte Brazilië, niet het op Spanje lijkende noorden (Fortaleza) of het zeer heftische zuiden (Rio – Sao Paulo). Maar de ongerepte schoonheid van Bahia.

Kijk voor meer informatie maar eens op de Yorin site.

- De plek waar het Yorin team verbleef ligt zo'n 40 kilometer boven de grote stad Salvador.
- Wordt door een Nederlander geleid en heeft heel veel mogelijkheden naast zalig niets doen.
- Kijk gerust rond op de website.

In december wordt bij onze cliënten onder de bezitters van een pakket polis deze fantastische reis verloot.!

EEN SPANNEND JAAR VAN START

EERSTE PAGINA DOOR GERT VAN DRIEL

Het cursusjaar 2005/2006 zou wel eens een heel bepalend cursusjaar kunnen worden voor de plaats van bewegingsonderwijs en sport in ons onderwijssysteem.

Het eerste wat zich aandient is natuurlijk de besluitvorming in de Tweede Kamer over het handhaven c.q. afschaffen van de wettelijke urenverplichting in het voortgezet onderwijs. Zonder overdrijving een historisch moment in de geschiedenis van de wetgeving rond lichamelijke opvoeding.

Wij maken ons met elkaar op voor de **DEMO-dag op 14 september** aanstaande.

In het vorig nummer van de *Lichamelijke Opvoeding* valt hier alles over te lezen (raadpleeg ook de website www.gymmoet.nl).

Hoofdbestuur en staf zijn volop in touw om de vele noodzakelijke voorbereidingen te treffen om het centrale deel van de DEMO-dag op het Plein voor de Tweede Kamer op 14 september tot een succes te maken.

Voor het slagen van deze dag is het ook van het grootste belang dat op schoolniveau acties plaatsvinden. Door mee te doen met de leerlingenkaartenactie kunnen we de minister een groot aantal leerlingenkaarten 'Gymmoet' overhandigen. Mocht u nog geen actie hebben ondernomen met uw leerlingen, het kan nog.

Door het organiseren van beweegactiviteiten op de DEMO-dag op school kan de aandacht van ouders, schoolleiding en regionale pers worden getrokken. Al deze acties met elkaar moeten de Tweede Kamerleden overtuigen van de noodzaak en het maatschappelijk draagvlak voor een amendement op het wetsvoorstel van de minister.

Verheugend is de grote steun die er is voor de petitie die aan Tweede Kamer en minister zal worden aangeboden. Allereerst van direct betrokkenen, leerlingen en ouders, maar ook van veel belangrijke organisaties op de terreinen van sport en bewegen, de opleidingen en gezondheidsorganisaties. Door al deze bestuurders wordt kennelijk het recht op goed en voldoende bewegingsonderwijs voor alle leerlingen onderkend en belangrijk genoeg geacht om dat ook wettelijk vast te blijven leggen.

Naast de besluitvorming rond de minimumlessentabel blijven er natuurlijk ook allerlei andere zaken de aandacht vragen. Heel bepalend zal ongetwijfeld ook zijn de uitwerking die wordt gegeven aan de alliantie tussen het ministerie van OCW en NOC*NSF, 'school en sport samen sterker'. Inmiddels is de KVLO aanwezig geweest bij een eerste voorbespreking over een verdere uitwerking. Op één onderdeel, dat van de 'dubbele of duale' aanstelling lijkt sprake van een versnelling.

Inmiddels is binnen het bureau een kleine commissie geformeerd om de ontwikkelingen te bespreken en om voldoende pro-actief te kunnen handelen. Het ministerie geeft aan toe te werken naar een structurele inbedding van bewegen en sport in het onderwijs. Hiervoor zal een onderzoek worden gedaan, 'Het breed onderzoek dient als opmaat naar een nieuwe kabinetsperiode. Door middel van dit breed onderzoek willen we zicht krijgen op de voorwaarden die nodig zijn om ervoor te zorgen dat het onderwijs in staat is structureel meer te doen aan sport en bewegen.' (uit toelichting OCW).

Harry Stegeman is betrokken bij het voorbereidende werk voor dit onderzoek.

Bij deze voorbereiding van dit nieuwe overheidsbeleid met betrekking tot bewegen en sport zal het onze taak zijn om, naast de aanspraken vanuit sport en gezondheidszorg, voldoende aandacht te vragen voor de pedagogische en onderwijskundige kerntaken van de lichamelijke opvoeding.

Een mooie uitdaging.

COLOFON LICHAMELIJKE OPVOEDING is een uitgave van de Koninklijke Vereniging van Leraren Lichamelijke Opvoeding (KVLO)

Redactie: Hans Dijkhoff (eindredacteur) Jacqueline Tangelder (redactiedewerkster) **Redactieraad:** Harry Stegeman (vz), Hilde Bax, Marianne van Bussel-Schippers, Bert Boetes, Lars Borghouts, Danny van Dijk, Ernst Hart, Maarten Massink, Chris Mooij, Eric Pardon. **Redactieadres:** KVLO, Postbus 398, 3700 AJ Zeist, e-mail: redactie@kvlo.nl
Abonnement Lichamelijke Opvoeding: Jaarabonnement € 55,- (buitenland € 80,-) Losse nummers € 3,- (excl. verzendkosten) **Handelsadvertenties:** Bureau Van Vliet BV, Passage 13-21, Postbus 20, 2040 AA Zandvoort. fax: 023 5717680 e-mail: zandvoort@bureauvanvliet.com www.bureauvanvliet.com **Verschijningsdata 2005:** 21 jan., 11 feb., 11 maart, 1 april, 29 april, 20 mei, 17 juni, 8 juli, 19 aug., 9 sep., 30 sept., 21 okt., 18 nov., 9 dec. **Druk:** Drukkerij Giethoorn Ten Brink, Postbus 41, 7940 AA Meppel. Tel.: 0522 855111.
Vormgeving: FIZZ new media solutions, Stationsweg 44a, 7941 HC Meppel. Tel.: 0522 246162. **DTP:** Jan Ottens, Drukkerij Giethoorn Ten Brink. Aanbieding en plaatsing van teksten en foto's houdt tevens mogelijk gebruik op de KVLO-website in, uiteraard met vermelding van auteur en fotograaf. Overname van artikelen is alleen toegestaan met bronvermelding en na goedkeuring van de auteur. De redactie is verantwoordelijk voor de samenstelling. Niet alle artikelen behoeven de (volledige) instemming van de redactie te hebben. Mededelingen vanwege de vereniging en artikelen, die het beleid van de vereniging raken, zijn voor verantwoordelijkheid van het hoofdbestuur. **Dagelijks bestuur KVLO:** G. van Driel, voorzitter mw. drs. B. Zandstra, secretaris mw. M. G. van Bussel-Schippers, penningmeester e-mail: bestuur@kvlo.nl **De afdeling rechtspositie is dagelijks bereikbaar van 12.30 tot 16.30 uur** Bezoekadres: Zinzendorfflaan 9. e-mail: irp@kvlo.nl **Ledenadministratie:** abonnementen en personeelsadvertenties: KVLO, Postbus 398, 3700 AJ Zeist. fax: 030 6912810 e-mail: ledenadm@kvlo.nl site: www.kvlo.nl Opzeggingen dienen aangetekend te geschieden vóór 1 december van het lopende jaar (kandidaatleden vóór 1 augustus). De opzeggingen worden door de KVLO bevestigd. Contributie KVLO: zie de website of neem contact op met onze ledenadministratie **Secretariaat Thomas Groepering:** Drs F. Huijboom, P. Potterstraat 26, 5143 GX Waalwijk, tel.: 0416 333022, e-mail: fred.huijboom@wxs.nl **ISSN-nummer: 0024-2810**
Telefoon: ledenadministratie 030 693 7676, algemeen 030 692 0847, IRP 030 6937678

ICT IN DE LES LO

OVER TOEPASSINGSMOGELIJKHEDEN

STILSTAAN BIJ VOORUITGANG

Tijdens de landelijke studiedag 'Bewegingsonderwijs Basisonderwijs' (in Tilburg) hebben wij de workshop 'ICT in de les bewegingsonderwijs' verzorgd. Thema van deze studiedag was 'Vooruitgaan door stil te staan', waarbij verbetering van de kwaliteit van ons onderwijs centraal stond. Wij zijn van mening dat de computer een rol kan spelen bij deze kwaliteitsverbetering. Door: Martin Langendoen

In de workshop hebben we een aantal toepassingen laten zien dat in het Schiedamse basisonderwijs gebruikt wordt, hebben we de deelnemers laten ervaren hoe ermee gewerkt kan worden en op welke manier zij zelf materiaal kunnen ontwikkelen voor gebruik op de computer. Als werktitel van onze workshop hebben wij gekozen 'Stilstaan bij vooruitgang'.

COMPUTER RAAKT INGEBURGERD

Computers in het onderwijs zijn de laatste jaren gemeengoed geworden. Via projecten als Comenius, Investeren in Voorsprong en Leren met ICT zijn de beleidsvoornemens van het Ministerie van OCW gerealiseerd, die het gebruik van de computers in het klaslokaal van-

Dansmatten

FOTO: ALIEN ZONNENBERG

daag de dag tot een vanzelfsprekende zaak gemaakt hebben. Taal, rekenen, wereldoriëntatie: leerlingen doen het graag met behulp van educatieve software. Leerkrachten zijn computervaardig geworden door cursussen als het digitale rijbewijs. Maar in hoeverre heeft de computer een plaats gekregen in het gymlokaal? Natuurlijk is de gemiddelde gymleraar zo langzamerhand ook vaardig op de computer; jaarplanningen, lesbeschrijvingen, leerlingvolgsysteem, deelnemen aan de community bewegingsonderwijs (<http://www.digi-school.nl/lo/community/>), daar draait een gymleraar zijn hand niet voor om. Het gebruik van de computer in het gymnastieklokaal staat echter nog in de kinderschoenen. Een desktop computer met 17inch monitor is een sta in de weg, maar een laptop (eventueel via een draadloze verbinding gekoppeld aan het schoolnetwerk en internet) kan een bruikbaar hulpmiddel zijn tijdens het lesgeven. Hieronder zullen we drie mogelijke manieren beschrijven waarop de computer gebruikt kan worden.

LEERLINGEN ENTHOUSIAST MAKEN VIA SPORT IN BEELD

Topsport om naar te kijken: het lijkt zo makkelijk als je tijdens de Olympische Spelen turnsters aan het werk ziet: een radslag of salto op de evenwichtsbalk, een teamuitvoering moderne ritmische gymnastiek. Een dieptepass buitenkant links van Zidane, de halve finalestrijd van Mia Audina. Veel leerlingen vereenzelvigen zich met de toppers en willen net zo goed worden.

Op het internet of op dvd's zijn hoogtepunten uit de sport te vinden of demonstraties van jeugdige toppers waarmee de leerlingen aan het begin van een les enthousiast te maken zijn voor de onderdelen die je wilt gaan behandelen. Voorbeelden op het gebied van touwtjespringen zijn te vinden bij www.ropeskipting.nl (onder media) en als je het wat verder weg zoekt bij <http://www.geocities.com/rain-bowflss/>, een website in het Chinees waar je met een beetje creatief zoeken een demofilm kunt vinden van Chinese basisschoolleerlingen die zeer bedreven zijn met het springtouw.

Vereiste is wel dat je via de school kunt beschikken over een beamer zodat een grootbeeldprojectie mogelijk is, want met 24 leerlingen rond het scherm van een laptop werkt niet. Ook op de Duitse markt van het bewegingsonderwijs en de sport is veel vaak relatief goedkoop materiaal te verkrijgen.

Een andere mogelijkheid is gebruik te maken van een modern stukje speelgoed in de zaal (of in de klas). Een of meerdere dansmatten

FOTO: ALEN ZONNENBERG

Kastsprong

aangesloten op een Playstation en muziek uit Jungleboek of Dancing Stage Fever (voor de wat oudere leerlingen) laat de leerlingen vanaf groep 3 als vanzelf swingen (zie foto op pagina 6). Het is een net iets andere invulling van het leergebied bewegen op muziek. Ook jongens van groep 8 laten zich (door het competitie-element en de topscorelijst) gemakkelijk verleiden om te gaan dansen.

DE COMPUTER ALS HULP BIJ INSTRUCTIE

Een plaatje zegt meer dan duizend woorden. Dus laat de vakleerkracht bewegingsonderwijs zijn leerlingen vaak zien hoe een opdracht uitgevoerd moet worden. In een les waarin met verschillende stations gewerkt wordt, kun je niet steeds overal iets voordoen of differentiatiemogelijkheden laten zien. Vandaar dat wij met behulp van een digitale videocamera oefeningen van leerlingen hebben vastgelegd, zodat zij met een muisklik een filmpje kunnen starten om te zien wat en hoe het gedaan moet worden. Tijdens de workshop hebben we gebruik gemaakt van het materiaal dat te vinden is in de gymzaal van de digitale basisschool: <http://www.digibasischool.nl/gym/>. Indien er geen (draadloze) internetverbinding te realiseren is in de gymzaal kan het materiaal offline gebruikt worden, door het te kopiëren naar de harde schijf van uw computer. Voor het onderdeel ringvangen is een serie oefeningen van oplopende moeilijkheidsgraad beschikbaar, waaruit de leerlingen de opdracht kiezen waar ze aan toe zijn. Een ander toepassing is een hele serie trucjes verzamelen

die leerlingen uitvoeren met Chinese bordjes en deze aanbieden als 'probeer dit ook eens'.

DE COMPUTER GEEFT FEEDBACK

Highspeed camera's langs de ijsbaan, beelden terug kijken op een tv-schermpje terwijl de coach aanwijzingen geeft ter verbetering. Deze topsporttoepassing lijkt onhaalbaar voor het onderwijs. Maar voor € 199,- is het programma Simividback te koop. In combinatie met een webcam en laptop ben je in staat om de bewegingsuitvoeringen van de leerlingen vast te leggen en na bijvoorbeeld 10 sec. (afhankelijk van de instelling) ziet de leerling zichzelf terug op de computer. Natuurlijk zijn leerlingen in het begin alleen maar in zichzelf geïnteresseerd en zien ze niets van de uitvoering. Maar de praktijk heeft geleerd dat ze al snel kritisch gaan kijken en verbeteringen aanbrengen in de bewegingsuitvoering. Tijdens de workshop bleek dat door een handige opstelling van de lesonderdelen (ringvangen en kastspringen naast elkaar, zie foto) er meer dan één bewegingsvorm bekeken kan worden door de leerlingen. Doordat het programma de videobeelden ook kan registreren, kunnen leerlingen het tijdens de les gebruiken voor feedback en de leerkracht kan het na de les als observatiemiddel gebruiken.

ZELF MATERIAAL ONTWIKKELEN

Na kennis gemaakt te hebben met de mogelijkheden om de compu-

FOTO: ALIEN ZONNENBERG

Jeroen (l) en Martin

ter te gebruiken in de gymles, rest de vraag: hoe maak ik lesmateriaal voor mijn eigen lessen? In feite is dit geen lastige opgave. Met een digitale fotocamera, waar je ook bewegende beelden mee kunt opnemen en wat basiskennis van Powerpoint (een onderdeel van het digitale rijbewijs) kun je aan de slag.

Stap 1

Bepaal de oefenreeks die je aan de leerlingen wilt aanbieden, bijvoorbeeld kaatsenballen in drie verschillende vormen.

Stap 2

Laat een aantal leerlingen de oefeningen uitvoeren (gooien tegen de muur, vangen met stuit; gooien tegen de muur, vangen zonder stuit; in tweetallen via de muur naar elkaar overgooien) en neem deze beelden op met een digitale camera. Na wat proberen ontstaat er vaardigheid in het hanteren van de camera en het kiezen van de juiste positie.

Stap 3

Ontwerp een diaprojectie in Powerpoint van vier dia's: een begin-dia waarop het thema (kaatsenballen) wordt genoemd met knoppen naar de volgende drie dia's; drie dia's waar via 'invoegen-films' en 'geluiden-film uit bestand' de opgenomen beelden geplaatst worden, voorzien van het nodige commentaar en knoppen om naar het begin en de andere niveaus te springen.

Stap 4

Bewaar het geheel en laat uw leerlingen ermee werken. Pas zonodig de dia's aan.

Op deze manier is het gelukt om met de deelnemers van de workshop in een halfuurtje lesmateriaal te ontwikkelen.

HOE NU VERDER

We staan in het bewegingsonderwijs nog aan het begin van ICT-implementatie. Hier en daar worden er op kleine schaal verrassende resultaten geboekt. We weten echter nog te weinig van elkaar: wat is er en wie is waarmee bezig. Er ligt dus een uitdaging klaar voor het bewegingsonderwijs. Een platform waar deze ontwikkelingen verder gestalte kunnen krijgen is of de community bewegingsonderwijs (<http://www.digischool.nl/lo/community/>) of de digitale gymzaal (<http://www.digibasischool.nl/gym/>). U bent van harte uitgenodigd om deze virtuele wereld te betreden en te verrijken.

Over de auteurs

Jeroen de Krom is vakleerkracht bewegingsonderwijs aan de openbare Daltonschool de Klinker in Schiedam en bs de Boomgaard in Hoogvliet, Martin Langendoen is beleidsmedewerker ICT bij de gemeente Schiedam en docent bewegingsonderwijs aan de Pabo Thomas More in Rotterdam.

CORRESPONDENTIE: meb.langendoen@schiedam.nl

ICT IN DE LES LO

CAMERA EN LAPTOP VEROVEREN PLAATS

VIDEOANALYSE IN DE LES LO

Bij steeds meer vakken wordt ICT ingezet om de lessen te ondersteunen. En hoewel het in eerste instantie wellicht niet voor de hand ligt lijkt te liggen voor LO, zijn er ontwikkelingen die het tegendeel aantonen. Gespecialiseerde software voor bewegingsanalyse is bezig aan een opmars in de sport en, voorzichtig aan, ook in de lessen LO. Door: Lars Borghouts

Bewegingsvaardigheden worden voor het grootste deel aangeleerd door visuele informatie: iemand iets zien voordoen werkt beter dan het (alleen) uitgelegd krijgen in woorden. Het ligt daarom voor de hand dat video een belangrijke ondersteunende rol heeft gekregen in de begeleiding van (top-) sporters. Zeker nu kwalitatief goede digitale videocamera's voor een steeds groter publiek toegankelijk zijn.

VIDEOANALYSE

Zo analyseren veel teamcoaches hun tegenstanders op video en worden met het team belangrijke spelsituaties doorgenomen. Omdat dit nog een heel gedoe is met op en neer spoelen van videobanden, en bovendien steeds vaker beelden ook digitaal (denk aan dvd) opgeslagen kunnen worden, zijn er gespecialiseerde bedrijven de markt op gekomen met software die de analyse makkelijker maakt. En dan niet alleen voor teamsporten, maar ook voor de individuele sporter. Eén van die bedrijven is het in de Verenigde Staten gesitueerde Dartfish. De software van dit bedrijf is niet alleen door vele sportbonden aangeschaft om de analyses mee te kunnen doen, het wordt tevens door de grote Amerikaanse televisie'networks' gebruikt. Zij laten bijvoorbeeld tijdens de Olympische Winterspelen in de herhaling de nummer één en twee van de reuzenslalom 'virtueel' tegelijkertijd afdalen. Doordat de skiërs tegelijk over het parcours lijken te suizen, ziet de kijker precies op welk punt de nummer twee de strijd verliest.

Voor de lichamelijke opvoeding is het interessant dat dit soort bedrijven hun aandacht inmiddels ook op het onderwijs zijn gaan richten. Want niet alleen de topsporter leert het beste door visuele informatie, ook het

FOTO: DARTFISH

Split screen mogelijkheid

gymnende kind. En wat is er daarbij leerzamer dan jezelf te zien bewegen?

MOGELIJKHEDEN

Wat heb je nu eigenlijk nodig om videoanalyse te gebruiken in de les LO? Om te beginnen natuurlijk een digitale videocamera. Daarnaast een laptop (of desnoods vaste computer) om de beelden van de videocamera in te importeren. Tot slot software die je in staat stelt om een paar trucjes uit te voeren. In het ideale geval maak je tevens gebruik van een beamer om beelden te projecteren in de gymzaal, maar dit is niet persé

noodzakelijk. De eenvoudigste, maar misschien wel belangrijkste 'truc' die de videoanalyse software vervolgens kan uithalen, is het met een tijdvertraging de opgenomen beelden laten zien. Wanneer je alle leerlingen een hurksprong laat doen over de kast, kunnen ze na hun sprong rustig teruglopen en onderweg hun eigen sprong terug zien op het beeldscherm (of projectiescherm). Je krijgt dus directe visuele feedback. De leraar is daarbij eventueel in staat om toelichting te geven, of op bepaalde aandachtspunten in de opname te wijzen.

Een andere mogelijkheid is het naast elkaar

FOTO: ANITA RIEMERSMA

Kijken naar wat je hebt gedaan

zetten van twee opnames ('split screen'-mogelijkheid, zie foto op blz. 9). Daarbij kun je denken aan het tegelijkertijd en naast elkaar laten zien van een ideaal voorbeeld en de poging van een leerling. Onvolkomenheden in de uitvoering springen daardoor meer in het oog. Het is natuurlijk ook mogelijk om twee pogingen van één en dezelfde leerling naast elkaar te zetten, eventueel vóór en na een leerproces om de progressie zichtbaar te maken. Beelden kunnen ook óver elkaar heen gelegd worden. Daarbij blijft de achtergrond intact, terwijl twee in tijd afzonderlijke bewegingen te zien zijn. Naast de vele overige mogelijkheden is het ook nog mogelijk om beelden 'stroboscopisch' stil te zetten en om presentaties te maken van een bewegingsanalyse, waarbij je geschreven of gesproken commentaar kan toevoegen aan de beelden.

NADELEN

Tot zover lijkt het dus ideaal. Maar natuurlijk zitten er ook enige nadelen aan videoanalyse in de les. Ten eerste moet je beschikken over de benodigde apparatuur en software.

Als deze nog niet aanwezig zijn, is daarvoor een investering nodig die wellicht niet alle scholen willen (of kunnen) opbrengen. Ten tweede zijn laptop en digitale camera gewilde en makkelijk mee te nemen apparaten. Er zal dus gezorgd moeten worden voor een diefstalveilige situatie, bijvoorbeeld een goed afsluitbare kast. Om er echter voor te zorgen dat je niet vóór en ná elke les alles weer moet ophalen, en klaarzetten c.q. opruimen moet dat het liefst in de gymzaal zelf zijn. Bij buitengym kan dat nog een heel gedoe worden. Tot slot: ondanks dat sommige (niet alle!) programma's zeer gebruikersvriendelijk zijn, is enige ICT-vaardigheid wel gewenst. Dat betekent voor sommigen dat er wat bijscholing vereist zal zijn. Ervaringen uit met name het buitenland leren echter dat de voordelen ruimschoots opwegen tegen de nadelen.

PHYSICAL EDUCATION IN DEVON

In de provincie Devon in Engeland is 'Devon Curriculum Services' (DCS) een grootschalig project begonnen om de toepassing van videoanalyse in de 'physical education' te

onderzoeken. DCS ondersteunt en adviseert met 70 consultants scholen in de regio, en participeert in nationale en internationale projecten. In het project wordt de bovengenoemde Dartfish-software ingezet op negen scholen voor voortgezet onderwijs. De helft van de klassen gebruikt de software, de andere helft niet. Op basis van de uitkomsten zal besloten worden hoe de videoanalyse het beste ingezet kan worden, en zal men ook in de rest van het land het concept gaan introduceren. Uiteindelijk wil men tevens een grote database met (ongeveer 2000) videoclips ontwikkelen die gebruikt kunnen worden voor het onderwijs in de lichamelijke opvoeding, welke via intranetten beschikbaar zullen zijn voor leerlingen. De resultaten van het project laten nog even op zich wachten, maar de gebruikers zijn positief. Michael Pulford van Colne Community College School gebruikt al langer videoanalyse software. 'Het doel is voor mij dat studenten via de videoanalyse meer interesse krijgen in hun eigen vooruitgang', aldus Michael. 'De leerlingen vinden het geweldig om zichzelf te zien en zich te vergelijken met

professionals'. Maar het is niet allemaal positief: 'Sommigen zien zichzelf niet graag op het scherm en schamen zich voor hun klasgenoten al er iets fout gaat. Anderen gaan zich aanstellen voor de camera. In het begin krijg je een hoop ongein te zien'. Dat gezegd hebbende, is hij een groot voorstander van de inzet van ICT in de gymles: 'De meeste leerlingen leren zó veel door zichzelf te zien bewegen. 65% van wat we leren in de lichamelijke opvoeding is visueel, dus dit soort technieken is uitermate krachtig'. Hij

gebruikt de software onder andere om leerlingen een digitaal portfolio van zichzelf te laten bijhouden met filmpjes en foto's, waarmee ze hun progressie in de loop van het jaar kunnen laten zien. Volgens Michael is de animo voor de lessen LO flink gestegen door het gebruik van videoanalyse.

Ook in ons land voelen veel jongeren zich meer aangetrokken tot computeren dan tot bewegen. Wellicht moeten leraren LO maar een 'pact met de duivel' sluiten en de com-

puter gebruiken om sporten interessanter te maken. Als leerlingen eenmaal over de streep getrokken zijn, doet de intrinsieke kracht van sport hopelijk de rest. Op de pagina met internetlinks staan in ieder geval alvast enkele websites van aanbieders van videoanalyse software. <<

CORRESPONDENTIE:

l.borghouts@fontys.nl

ICT IN DE LES LO

EEN HELEBOEL WEBSITES!

www.kvlo.nl

Spreekt voor zich! Ook nog veel meer interessante links.

www.gymlessen.nl

Van hieruit kun je naar een site voor leraren en een site voor leerlingen.

www.schoolensport.nl

Hoe word je gecertificeerd als 'sportactieve school'? Deze site geeft antwoord.

www.school-en-sport.nl

Informatie over de BOS-driehoek (Buurt, Onderwijs, Sport).

www.bewegenensportbve.nl

Site specifiek gericht op het beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie.

www.digibasisschool.nl/gym

In de digitale gymzaal vind je onder andere een aantal filmpjes. Gericht op basisonderwijs.

www.pecentral.org

Even zoeken, maar bevat zeer veel informatie. Wel erg Amerikaans.

www.humankinetics.com/products/journals/index.cfm

Links naar de sites van een aantal tijdschriften waaronder *Journal of Teaching in Physical Education* en *Teaching Elementary Physical Education*.

<http://epe.sagepub.com/>

Site van het tijdschrift *European Physical Education Review*.

www.gymmoet.nl

Actiesite voor het behoud van het verplichte aantal uren gym. 14 september actiedag!

<http://www.aahperd.org/naspe/>

De Amerikaanse tegenhanger van de KVLO. Leuk om het verschil in aanpak eens te zien.

www.dartfish.com

Videoanalyse software.

www.kandle.co.uk

Videoanalyse software.

www.simi.com

Videoanalyse software.

www.siliconcoach.com

Videoanalyse software.

DIDACTIEK

ACTIEF LEREN ONDERWIJZEN

ONTWERPEN VAN MEER MOTIVEREN D

Wanneer raken leerlingen gemotiveerd voor het leren bewegen? Aan een uitdagende activiteit deelnemen, zelf alles kunnen regelen, weten hoe je het eigen leren kunt sturen? Er zijn meerdere factoren die de motivatie bevorderen. Zekerheden zijn er niet. Wat bij de ene groep leerlingen lukt, kan bij een andere groep mislukken. Velen van ons experimenteren dan ook voortdurend om achter de goede mix van maatregelen te komen, die voor meer motiverend onderwijs nodig zijn. Door: Edwin Timmers, Dinant Roode en Wim van der Mark

In de afgelopen decennia is veel onderzoek gedaan naar het creëren van meer gemotiveerd leren (o.a. Boekaerts & Simons, 1995; Bolhuis, 2000). Combineer je die onderzoeksresultaten dan is daar een model van te maken dat bij het geven van onderwijs kan worden gebruikt. We hebben zo'n model geconstrueerd en typeren dat als 'actief leren onderwijzen'. De aspecten die als het meest essentieel of onmisbaar worden gezien zijn hier vetgedrukt en u wordt verzocht de achtereenvolgende figuren (1 tot en met 4) te stapelen om het totale model compleet te krijgen. Het model 'actief leren onderwijzen' is op elk bewegingsgebied van toepassing. Of het nu gaat om volleybal, atletiek of zoals in dit artikel om boksen.

ACTIEF LEREN ONDERWIJZEN MOTIVEERT

Kiezen van *'uitdagende'* sportactiviteiten en volgordes afgestemd op niveau en interesse (dus opmaat) van de deelnemers en het bieden van veelzijdige bewegingservaringen (een breed aanbod, maar wel met diepgang!).

Figuur 1. Deel 1 van het model actief leren onderwijzen

Om elke leerling voldoende leermogelijkheden te geven zijn minimaal zes lessen van 50 minuten nodig. Boksen als sport wordt in dat

geval een beetje geleerd. Maar het gaat daarnaast ook om het krijgen van vechtspelervaring. Er kan immers naast boksen worden gekozen uit judo, schermen of karate. Een derdeklas VO bestaande uit zo'n 28 jongens én meisjes in ongeveer gelijke verhouding, kiest in dit voorbeeld in meerderheid voor boksen. Het is een derdeklas vmbo(tl), havo of vwo.

Elke sport vereist een vertaling naar niveau en interesse van leerlingen. De nadruk ligt op het slim sportgericht leren oplossen van boksproblemen én problemen bij het uitvoeren van rollen bij het boksen. Het sparrend boksen en het boksen van wedstrijdjjes overheersen in de lessen. Schoolboksen legt het accent op: het elkaar *nét* (dus op voldoende afstand) ontspannen ('hou je vuisten wat open') leren raken c.q. het verhinderen daarvan door een hoge dekking en een beweeglijk en 'los' boksen. Het is één van de belangrijkste boksprincipes. Voorkomen moet worden dat bij de stoten de romp als ondersteuning wordt gebruikt en er spanning in de armen is. De bokspartners kunnen kiezen hoe ze elkaar willen raken. Gaan we sparren, dat wil zeggen: ik nodig uit voor een bepaalde stoot of we spreken vooraf af welke stoten we gaan toepassen of boksen we een wedstrijdje? In het laatste geval wordt de winnaar bepaald door in volgorde van belangrijkheid vast te stellen wie het meest: (1) ontspannen en 'driegend' beweog; (2) een hoge dekking ook tijdens een aanval voerde; (3) snel en flitsend maar ontspannen en gevarieerd stootte en verde-

Van Begrijpen via Integreren naar Toepassen van kennis en afstemming op het taakpakgedrag en de primaire instelling van lerenden (eerst doen/ervaren of eerst (be)denken/ontwerpen) vereist het volgen van individuele leerprocessen door begeleidend coachen (de lerende activeren tot het zelf bedenken van oplossingen voor een probleem).

Inzichtelijk leren door het leren van *principes*.

- 1 Individueel waarden en verbanden leggen. Benoemen van overeenkomsten en verschillen.
- 2 *Samenwerkend leren* binnen een team op basis van relatief moeilijke en complexe taken bedoeld voor één periode en voor één of enkele lessen.

- 1 Omzetten in/beschikken over voldoende *bewegings- en regelvaardigheden* voor het oplossen van problemen.
- 2 Uitvoeren van rollen: scheidsrechter/organisator en helper/coach.
- 3 Toepassen van *schema's/ modellen, werkpatronen en vuistregels* die in leermiddelen zijn opgenomen.

Figuur 2. Deel 2 van het model actief leren onderwijzen

EN D ONDERWIJS

FOTO: ANITA RIEMERSMA

Kom maar op

digde; (4) elkaar nét op het trefvlak heeft geraakt. Veelzijdige bokservaring ontstaat door een breed aanbod van aanvals- en verdedigingsvaardigheden in boksvormen (de methodische stappen) en ervaringen als 'boksend oefenen of speels, sportief, veilig boksen'. Doel is: beter leren boksen. Het aanbod kan dan wel breed of veelzijdig zijn, maar vereist ook diepgang (minimaal zes lessen in een module).

Begrijpen betekent voor leerlingen inzicht krijgen in wat bij het leren boksen er toe doet. Leren van *principes* bevordert dat inzichtelijk leren en krijgt bij het leren de meeste aandacht. Het kan gaan om principes als: 'hou zoveel afstand van je partner, dat je hem/haar nét kan raken' (dit is een didactisch principe), 'verdedig aan de kant waarvan de stoot komt: een rechter aanval betekent met linker hand of arm opvangen (dit is een tactisch principe)', 'stoot in een rechte lijn op schouderhoogte betekent bij een maagstoot door de benen zakken (dit is een technisch principe)'.

Op basis van bokservaringen worden verbanden ontdekt die gelden voor meer vechtsporten. Er vindt *integratie* van ervaringen plaats. Denk aan het actie-reactie principe. Een aanvaller geeft een linker directe die je ontwijkt door te bukken en onmiddellijk door een rechter directe op de maag kan worden gevolgd. Je maakt gebruik van de ruimte die je partner door zijn aanval geeft. Verbanden leggen betekent gebruik maken van transfer. Daarvoor is het volgende nodig:

- herkennen en begrijpen van in verschillende situaties of bij verschillende activiteiten
- overeenkomstige vechtspelprincipes
- een vergelijkbare leersituatie én vechtspelvormen
- een overeenkomstige leer- en vechtspelstructuur die door de deelnemers als vergelijkbaar wordt beleefd (zoals: bij elke vaardigheid is sprake van kernhandelingen - handelingen -bewegingen).

Samenwerkend leren in teamverband bevordert het delen van kennis met elkaar, waardoor verbanden makkelijker kunnen worden gelegd. Het hangt van de taakcomplexiteit en aard af of dat ook ontstaat.

Aan het eind van dit artikel geven we enkele taakvoorbeelden.

Toepassen van kennis is in deze reeks van belang bij het leren en leren te leren. Een weten waar je bij het verdedigen op moet letten (leren), een ander daar een aanwijzing op geven (leren) en weten hoe je boksproblemen zelf moet oplossen (leren te leren). Bijvoorbeeld hoe je een fel aanvallende verdediger voorzichtiger kan maken door meer 'te dreigen' met de voorste hand of hoe je een opstoot naar het lichaam kunt leren. Dat proces is in sterke mate afhankelijk van het leerlingvriendelijk maken van uw bewegings- en in het bijzonder uw boksdidactiek. Het mede met behulp van leermiddelen (les- of infobrief, taakbrief, kijkwijzer en dergelijke) gebruik maken van schema's of modellen, werkpatronen en vuistregels bevordert de toepassing. Voorbeelden van *schema's of modellen* zijn de volgende.

We komen de volgende boksproblemen tegen:

- enkelvoudige aanvallen met rechte stoten – verdedigen op rechte stoten – uitgestelde tegenaanval én het verdedigen daarvan;
- enkelvoudige aanvallen met ronde stoten – verdedigen op ronde stoten – uitgestelde tegenaanval én het verdedigen daarvan;
- slagenwisselingen met enkelvoudige aanval en onmiddellijke tegenaanval én het verdedigen daarvan;
- samengestelde aanvallen: serie of combinatie met uitgestelde tegenaanval ook in serie of combinatie én het verdedigen daarvan.

De volgende boksprincipes staan centraal.

- Ontspannen en flitsend stoten: touch(eer) elkaar!
- Sta stil als je uitnodigt en stoot!
- Sta frontaal en dreig met voorste hand of plaats stopstoten!
- Denk aan reach of halve reach afstand en raak elkaar 'net'!
- Begin een 'nieuwe' aanval/stoot altijd eerst met de voorste hand!
- Sla en verdedig gelijkzijdig: dan kun je na het verdedigen van een stoot gemakkelijker direct weer aanvallen!
- Gelijke aandacht voor manier van stoten én van het verdedigen daarop (wijkt af van bijvoorbeeld 'spel': daar eerst aandacht voor aanval en later voor de verdediging).

Een kijkwijzer voor het beoordelen van het boksen en het regelen van bokssituaties*Niveau 1*

Je bokst statisch maar wel overwegend in balans. Je bokst redelijk ontspannen. Je hebt vertrouwen in je partner en houdt rekening met hem of haar maar af en toe bokst je toch nog te aanvallend of te verdedigend.

Je houdt je dekking *niet* voortdurend hoog en gesloten.

Je stoot vooral met rechte stoten (rechter en linker directe). De afstand is hierbij soms wel en soms niet goed. Bij het verdedigen gebruik je vooral een blok.

Je kent de criteria op basis waarvan een partij kan worden gewonnen of verloren respectievelijk kan worden beoordeeld. Met hulp ben je in staat die op het getoonde boksgedrag toe te passen.

Je houdt als scheidsrechter een partij goed in de hand en grijpt in wanneer bokkers te agressief worden.

Niveau 2

Je bokst beweeglijk maar vooral in voor- en achterwaartse richting en/of nogal 'springend'. Je bokst ontspannen, speels en gedoseerd (niet te aanvallend of te verdedigend). Tijdens het verdedigen heb je de dekking hoog en gesloten. In de aanval vergeet je dat nog al eens.

Je stoot nog wel vooral met rechte stoten (linker en rechter directe plus maagstoot). Af en toe probeer je ook een hoek. Je stoot overwegend op de goede afstand. Behalve dat je verdedigt met een blok verdedig je bij rechte stoten ook met andere verdedigingsmanieren (weren, slippen, bukken).

Overigens blijkt het vertrouwen in je partner doordat je stoten durft te ontvangen en niet angstig verdedigt. Je kent de criteria op basis waarvan een partij kan worden gewonnen of verloren en kan die zelf en in samenspraak met anderen toepassen op het getoonde boksgedrag.

Je houdt als scheidsrechter een partij goed in de hand en grijpt in wanneer bokkers te agressief worden.

Een voorbeeld van een *werkpatroon* is de opbouw van het leren van een aanval en het verdedigen daarvan. Het verloopt in stappen waarbij de 'dreiging voor de ontvangende bokser' als methodisch principe steeds groter wordt. De stappen zijn:

- uitnodigen, instappen, stoten op de verdediging van de partner
- beide in beweging, A valt aan met afgesproken stoot, B verdedigt
- beide vallen aan, aanvalsstoten zijn bekend of onbekend en in dat laatste geval met of zonder signaal vooraf van de stoot die gaat volgen (dat noemen we sparren)
- beide vallen aan, technisch goed boksend en elkaar nét op het trefvlak rakend: in de vorm van sparren (met bekende aanval of met signaal vooraf) of als wedstrijdje.

Voorbeelden van *vuistregels* zijn de volgende.

- 'Boksen is spelen'. Dat betekent: raak elkaar nét, maar ontspannen.
- Beweeg losjes en veel. Dreig met je voorste hand en je lichaam. Show that you are the greatest boxer on earth'.
- 'Boks altijd veilig'. Dat betekent: kies zelf je partner uit, ken de boksregels, wissel van partner en kies zelf een andere en bepaal zelf het 'niveau' waarop je wilt boksen (op uitnodiging, met afgesproken stoten bijvoorbeeld: alleen rechte stoten, vrijuit maar met respect voor elkaar).

Een vuistregel is dus een principe dat met bepaald boks- of didactisch gedrag gepaard gaat.

Van (docent)afhankelijk leren naar meer zelfsturend leren oplossen van problemen of het invullen van uitdagingen. Dat vereist onderwijs dat afwisselend (en van meer) als sturend/productgericht én (naar meer) *probleemsturend/procesgericht onderwijs* functioneert en op hoofdlijnen planmatig verloopt.

Figuur 3. Deel 3 van het model actief leren onderwijzen

Vanwege veiligheid is een meer sturend lesgeven in de eerste boklessen aan te bevelen. Er wordt wel probleemgericht gewerkt. Het 'probleem 'nét raken van een partner' betekent dat er op reikafstand met rechte stoten, zoals linker en rechter directe, én op halve reikafstand met ronde stoten, zoals hoeken of opstoten, kan worden gebokst. Geleidelijk kan het lesgeven meer probleemsturend verlopen en begin het stellen van vragen te overheersen: 'hoe kun je jezelf in deze situatie het beste verdedigen?' De meer probleemsturende aanpak verloopt als volgt:

- laat leerlingen een probleem lijfelijk ervaren en benoemen
- laat hen de oorzaken van het probleem systematisch opzoeken
- laat hen uit mogelijke oplossingen de meest belangrijke kiezen
- laat hen het uitproberen en aangeven of het gewenste resultaat is verkregen.

Meer probleemsturend gaan werken gaat vaak samen met het meer zelfstandig samen leren boksen. Ook dat kan geleidelijk en in stappen worden toegepast. Laat ze een taak zelfstandig uitvoeren. Laat ze bokssituaties, wedstrijden of een toernooi zelf organiseren. Laat ze verantwoord boksvormen en volgordes daarbij kiezen en leer ze daarbij rollen als scheidsrechter of coach uitvoeren. Dit alles kan al deels in de eerste module plaatsvinden. In de tweede module ontwerpen ze dan (samen) een bokstraining en voeren deze ook uit. Als leerlingen meer zelfstandig samen kunnen boksen krijgt de docent de tijd om aandacht aan koppels en individuele bokkers te besteden. Een meer leerprocesgericht begeleiden wordt dan mogelijk. Het betekent meer op maat feedback kunnen geven (differentiëren naar aanpak) en meer naar niveau en/of interesse laten boksen.

Onderwijs vereist een gelijktijdig en voortdurend *pendelen* tussen de volgende gebieden:

- *beleven - leren - leren te leren*
- op motorisch gebied - cognitief gebied - sociaal gebied in samenhang
- door informeren - verwerken (een plaats geven) en waarderen - praktisch te doen
- *waarmee* alleen bewegingsproblemen/thema's - bewegings- én rol(uitvoerings)problemen/thema's - alleen rol(uitvoerings)problemen/thema's worden opgelost.

Figuur 4. Deel 4 van het model actief leren onderwijzen

Pendelen betekent voortdurend in elke les en lessenreeks de aandacht ergens op richten en die aandacht voortdurend verschuiven. Op de eerste plaats op 'beleven-leren-leren te leren'. Het opgaan in het boksen, het 'zo maar' doen, het beleven, is de basis voor het later meer gemotiveerd leren. Is die bokservaring positief dan kán de

FOTO: ANITA REMERSMA

Klaar om te beginnen

behoefte aan iets leren ontstaan. Een volgende stap is de behoefte het beter bewegen meer zelf te willen beïnvloeden. Het is de fase van het 'leren hoe te leren'.

Op motorisch gebied gaat het om het leren van aanvals- en verdedigingsvaardigheden zoals linker en rechter directe of maagstoot én hoeken kunnen geven en verdedigen door blokken, weren of slippen. Cognitief is de aandacht gericht op het leren van principes en het toepassen van kennis. Sociaal gaat het vooral om het ontwikkelen van een speelse boksattitude: het ontspannen, beweeglijk boksend elkaar *nét* raken in een voor beide als veilig ervaren bokssituatie. Maar ook het elkaar helpen beter te gaan boksen door het uitvoeren van rollen als scheidsrechter én coach.

Het afwisselend informeren - verwerken/waarderen - praktisch doen zorgt voor variatie in leerroutes. In elke les staat het enige boksthema 'elkaar *nét* raken versus het voorkomen daarvan' centraal. Het gaat meestal samen met één of meerdere ensceneringsthema's (organiseren van bokssituaties of lessen). Een voorbeeld is het thema 'veilig leren boksen'.

Dat betekent: kies zelf je partner uit, ken de boksregels, wissel van partner en kies zelf een andere en bepaal zelf het 'niveau' waarop je wilt boksen (op uitnodiging, met afgesproken stoten bijvoorbeeld: alleen rechte stoten, vrijuit maar met respect voor elkaar).

FOTO: ANITA RIEMERSMA

Materiaal genoeg

TAKEN VOOR HET REALISEREN VAN HET SAMENWERKEND LEREN

Bij de tweede figuur gaven we aan dat de complexiteit en de aard van de taak bepaalt of leerlingen mogelijk wat van elkaar gaan leren. We hebben de ervaring dat de volgende taken daar aanleiding toe geven. In een informatiebrief worden schema en werkpatroon als volgt samengevat.

In de laatste twee bokslessen gaan we wat 'spektakel' maken. We laten elkaar zien dat we kunnen boksen en bokswedstrijden kunnen organiseren. Het zijn de laatste lessen, dus gaan we ook na op welk niveau we boksen, het boksen kunnen organiseren én welke voordeelingen we in deze lessenreeks hebben gemaakt. Er zijn nu twee taken uit te voeren, die je thuis moet voorbereiden. Zo mogelijk doe je dat in je groepje.

Taak 1 De een na laatste les...coach de coach

Je kijkt elkaar eens aan en besluit een groep van drie personen te vormen omdat je vindt, dat je prima met elkaar kunt boksen. Er is onderling vertrouwen.

- 1 Twee bokkers beginnen met elkaar te sparren. Dat mag op uitnodiging om te beginnen, maar daarna al snel met signaal vooraf of met afgesproken stoten. Het gaat om het 'al boksend leren boksen'! De bokkers kiezen zelf voor een opbouw in complexiteit mede in overleg met hun coach.
- 2 De coach observeert en let achtereenvolgens op:
 - het beweeglijk en ontspannen boksen
 - hoge dekking ook bij een aanval
 - variatie in aanval én verdediging.
- 3 Met enige regelmaat onderbreekt de coach het boksen en probeert met opdrachten alle mogelijke aanvallen en verdedigingen te laten uitvoeren. Denk aan het overzichtsschema met boksvaardigheden.

- 4 Er worden daarnaast individuele aanwijzingen gegeven volgens het 'plaatje- praatje- daadje'- principe. Zorg voor een zo goed mogelijke demonstratie van wat de bokkers zouden moeten kunnen.
- 5 In het verbeteren van het boksen kan terug worden gegaan naar een eerdere stap in het werkpatroon: in beweging op uitnodiging óf met stapje in en stapje terug.
- 6 Eindig met samengestelde aanvallen (series en combinaties) zonder en, zo mogelijk, met een enkelvoudige reactie.
- 7 Na tien minuten wordt van coach gewisseld en beginnen we weer bij stap 1.

Geef elkaar achteraf commentaar op het coachen. Gebruik daarbij het competentieprofiel voor de roluitvoering. Vul thuis je eigen profiel in. Neem het oordeel van je partners daarbij ook op.

Taak 2 De laatste les... het bokstoernooi.

We maken zelf een groep van vier of vijf bokkers en gaan een toernooi boksen.

Kies vooraf je groep. De hele klas is opgedeeld. Regel dat onderling. Maak in tweetallen een boksinleiding = beweeglijk, ontspannen, gevarieerd boksen op uitnodiging om en om.

Het bokstoernooi duurt 30 minuten. Maak er een halve competitie van: maak een doordacht wedstrijdsschema en hou een poulestand bij. Bepaal de duur per wedstrijd.

Er zijn steeds twee bokkers actief die per wedstrijd kiezen voor: recreatief (op signalen van de aanvaller) of prestatief boksen.

Er is één scheidsrechter die zorgt voor sportief boksen en twee juryleden, die bepalen welke bokser het best heeft gebokst. Je kent de vier aandachtspunten om die beste bokser aan te wijzen.

Voor deze les heeft elke bokser zijn (1) bokskompetentie- en (2) roluitvoeringsprofiel zelf ingevuld en laat beide profielen tijdens het toernooi door een medebokser van commentaar voorzien. Als deze op onderdelen anders oordeelt wordt dat duidelijk op het formulier aangegeven.

De beide profielen worden voorzien van de naam van de bokser en de beoordelaar en bij de docent ingeleverd.

Ook het wedstrijdsschema en de poulestand worden ingeleverd.

Edwin Timmers, Dinant Roode en Wim van der Mark zijn opleiders van de Hanzehogeschool, Instituut voor Sportstudies te Groningen. ◀◀

CORRESPONDENTIE: e.i.timmers@pl.hanze.nl

VEILIGHEID EN GEZONDHEID

1 MEI GESTART

NIEUWE SITE ROND GEHOORPROBLEMEN

Per 1 mei 2005 is de site www.stille-sportzaal.nl gelanceerd die als doelstelling heeft om vanuit zoveel mogelijk verschillende organisaties aandacht te besteden aan de problematiek rondom gehoorschade bij sportdocenten en docenten lichamelijke opvoeding. Naast het bieden van informatie wordt getracht, onder meer door middel van een forum-omgeving, de discussie rondom deze problematiek gaande te houden. Doel hiervan is steeds meer kennis en inzichten te verzamelen en te delen met belangstellenden en belanghebbenden.

In de afgelopen jaren kwam het gevaar van gehoorschade voor sportdocenten regelmatig aan de orde, onder meer binnen de Koninklijke Vereniging van Leraren Lichamelijke Opvoeding (KVLO). Hoge geluidsniveaus in sportzalen, vaak te wijten aan de bouwkundige afwerking en inrichting, leveren direct gevaar op voor het gehoor. Door de noodzaak in een rumoerige

ruimte te communiceren met leerlingen kampen veel docenten met stemproblemen, terwijl concentratieproblemen het onderwijzen onnodig vermoeiend maken. De akoestiek in sportzalen staat hiermee in direct verband met arbeidsomstandigheden en de Arbo-wet.

Kijk op: www.stille-sportzaal.nl

FOTO: HANS DIJKHOFF

Een scheidingswand?

DRIETAL INVALSHOEKEN

Op de site worden problemen bij sport-onderwijs vanuit een drietal invalshoeken belicht, namelijk:

- Akoestiek (gehoorschade en de wijze waarop bouwkundige aspecten kunnen resulteren in hoge geluidsniveaus),
- Didactiek (stemproblemen, onderwijsproblematiek en de invloed van anders lesgeven op de geluidsbelasting van de docent) en
- Techniek (de mogelijkheden om de geluidsbelasting en de daaruit voortvloeiende problemen te reduceren).

Deze drie invalshoeken leiden naar artikelen. Daarnaast biedt de site extra informatie die iets vertelt over de auteurs. Bovendien kan de bezoeker het artikel in PDF-formaat downloaden en is het mogelijk om direct over het artikel mee te praten op het forum. ◀◀

FOTO: HANS DIJKHOFF

*Dicht bij elkaar
spaaft de stem*

CMHF

NIEUWE REGIO-INDELING

DGO-CMHF VOOR VO EN PO

De regio-indeling van het Decentraal Georganiseerd Overleg (DGO) is wat de CMHF betreft per juni jl. gewijzigd. Het overleg over zaken die voortvloeien uit de CAO-VO of de CAO-PO op instellingsniveau wordt door de werkgever gevoerd met de Centrales voor Overheidspersoneel.

De CMHF is een van die Centrales en vertegenwoordigt de KVLO en de andere CMHF-verenigingen in het DGO.

Werkgevers in voortgezet of primair onderwijs die DGO willen voeren, dienen voor wat betreft de CMHF contact op te nemen met de regio-coördinatoren zoals die hieronder per regio staan vermeld. Ook leden van CMHF-verenigingen die informatie over DGO-zaken willen, kunnen dat uiteraard doen! Alle onderhandelaars treden bovendien op als CMHF-MR-steunpunt.

REGIO NOORD

Groningen-Friesland-Drenthe-Waddeneilanden (excl. Texel)-Noordoost Polder- Flevoland (tot lijn Lelystad/Hardervijk =N302) en een deel van Overijssel (tot en met de lijn Zwolle-Ommen-Hardenberg)

Regiocoördinator:

Cees Smit
Fluessen 82
9204 HM DRACHTEN
Tel.: 051 254 4116
com.smit@wxs.nl

Onderhandelaar:

Gert-Jan de Wijn
De Woudhorne 38
9101 DE DOKKUM
Tel.: 051 922 1199
gjdewijn@wxs.nl

REGIO OOST/ ZUID-OOST

Overijssel (tot lijn Zwolle-Ommen-Hardenberg) Gelderland (tot A2)-Oost-Brabant (tot A2/A67)-Limburg

Regiocoördinator:

Arnold Mullink
De Beuk 9
6941 ZA DIDAM
Tel.: 031 629 4346
amthm.mullink@wxs.nl

Onderhandelaar:

Jilles Veenstra
Vondellaan 56
6824 NG ARNHEM
Tel.: 026 362 8229
jilles.veenstra@inter.nl.net

REGIO WEST/ZUID-WEST

Noord-Holland (+Texel)-Utrecht-Zuid-Holland-Zeeland-West-Brabant (tot A2/A67)

Regiocoördinator:

Dem Graaff
Zeester 95
2221 KX KATWIJK
Tel.: 071 408 0316
camd@tref.nl

Onderhandelaar:

Amir Pool
Wagnerkade 85
2102 CV HEEMSTEDÉ
Tel.: 023 528 1171
cmhf@vanrozeelaar.com

(V)SO-OB:

Margriet Machiels
Postbus 789
1180 AT AMSTELVEEN
Tel.: 020 641 9380
m.machiels@nvlf.nl

landelijk secretariaat:

DGO/Federatie Onderwijsbonden CMHF/MHP
Mw. Magda Spierenburg
Postbus 398
3700 AJ ZEIST
Tel.: 030 692 0847
dgosecr@kvlo.nl

landelijk coördinator: Arnold Mullink (zie Oost/Zuid-Oost)

PRAKTIJKKATERN BEHORENDE BIJ LICHAMELIJKE OPVOEDING 10 - 2005

PRAKTIJKKATERN

PRAKTIJK VOORTGEZET ONDERWIJS

20 HET DOELSPEL COMPETENTIE MODEL *Benny Mertens*

26 ONTWERPEN VAN TAFELTENNISSITUATIES *Casper Boom e.a.*

PRAKTIJK VOORTGEZET ONDERWIJS

ICT-MOGELIJKHEDEN TOEGEPAST OP BASKETBAL

HET DOELSPEL COMPETENTIE MODEL

In het kader van een Europees Comenius 2.1.-project werd in een samenwerking tussen de Universiteit Gent, de Hanzehogeschool Groningen, de Universiteit Porto en de Universiteit Praag een doelspelcompetentiemodel (DCM) uitgewerkt in de vorm van een ESEP¹ cd-box. De ESEP cd-roms zijn bedoeld om leerkrachten LO, studenten LO, jeugdcoaches en jeugdsportbegeleiders te begeleiden in hun zoektocht naar de methodische uitbouw van het spelend leren spelen in basketbal en handbal. De instructiemethode is gebaseerd op het leren en begrijpen van de spelidee van de respectievelijke disciplines. Door: Benny Mertens e.a.

In het DCM ligt de nadruk op de ontwikkeling van basketbalgerelateerde competenties.

Het model wordt niet gebruikt om sportidentieke, competitieve versies van het spel te onderwijzen met in hoofdzaak de nadruk op onmiddellijke maximale prestaties.

Het model is ontworpen om leerlingen toe te laten succesvol deel te nemen in sportgerelateerde versies van doelspelen. Daarbij kunnen zij één of meerdere rollen actief uitvoeren die het zelfstandig leren stimuleren. Binnen DCM worden de leerdoelen bepaald vanuit de spelproblemen die leerlingen ervaren bij het spelen van de volledige versie van het doelspel. Om spelproblemen op te lossen worden in het model volgende competenties ontwikkeld:

COMPETENTIE ALS SPELER

Competent zijn als speler betekent dat de volgende bekwaamheden gerealiseerd worden (met voorbeelden):

- *In een team kunnen spelen*

Om in een team te kunnen spelen moeten de leerlingen de leerdoelen bereiken binnen drie verschillende leergebieden:

- 1 sociaal: een minder vaardige speler aanspelen wanneer hij beter opgesteld staat om te scoren
- 2 cognitief: weten hoe je ploegmaat beter kunt aanspelen
- 3 motorisch: het geven van de correcte pass.

- *De relevante spelinformatie herkennen*
door te zien of een ploegmaat vrijstaat.
- *De gekozen oplossing of spelhandeling effectief of efficiënt uit te voeren*

de pass naar een medespeler is effectief als hij de bal in de loop kan meenemen; deze pass is efficiënt als hij technisch correct uitgevoerd is.

COMPETENTIE IN HET UITVOEREN VAN ONDERSTEUNDE ROLLEN (COACH EN SCHEIDSRECHTER)

Competent zijn in het uitvoeren van ondersteunende rollen betekent dat de spelers in staat zijn hun kennis, vaardigheden en beslissingen aan te wenden bij het uitvoeren van een toegewezen rol:

de rol van scheidsrechter

de rol van coach.

Zowel in de rol van scheidsrechter als in de rol van coach voeren zij leertaken uit die voor de spelers zinvol zijn om het spel beter te begrijpen. De taken worden opgebouwd van het observeren tot het actief leiden van leerlingen. Op deze manier kunnen spelers hun kennis van het spel verbeteren.

HET MODEL

Het DCM is gebaseerd op een opeenvolging van aan de ontwikkeling aangepaste spelvormen en spelgerelateerde oefenvormen met als doel de spelcompetentie van beginnelingen te ontwikkelen. De nadruk ligt op de ontwikkeling van de spelkennis en de toepassing van handelingen in eenvoudige spelvormen. Het geleerde wordt dan later toegepast in het eindspel.

Om de ervaringen binnen het basketbalspel te ordenen, worden drie samenhangende inhoudscategorieën gebruikt: grondvormen, partiële grondvormen en spelgerelateerde oefenvormen.

GRONDVORMEN

De *grondvormen* zijn van het eindspel afgeleide spelvormen waarbij de omstandigheden waaronder gespeeld wordt, vereenvoudigd worden. Deze opbouw van leeractiviteiten kent de volgende uitgangspunten.

Van eenvoudig naar complex

Elke grondvorm bevat regels, tactische problemen en vaardigheden die bepalend zijn voor het realiseren van vooropgestelde doelen die aangepast zijn aan het beheersingsniveau van de deelnemende spelersgroep. De spelbegeleider begint eerst met het vaststellen van de voornaamste tactische en technische handelingen, die nodig zijn om bij het begin te kunnen spelen. De grondvormen worden gerangschikt van eenvoudig naar complex, waarbij het de bedoeling is in elke volgende grondvorm een verruiming van de spelbekwaam-

DEL

heid na te streven. Het spelen onder progressief moeilijker omstandigheden is een voorbereiding op het uiteindelijke eindspel. De toenemende complexiteit van het spel wordt aangegeven door de toenemende grootte van de bollen van grondvorm 1 tot grondvorm 10 (zie figuur 1).

Van beperkt naar uitgebreid

Van een minimum aan essentiële spelvaardigheden om spelproblemen op te lossen tot een uitgebreid repertoire van technische, tactische en sociale vaardigheden. Een nieuwe vaardigheid wordt pas aangeboden als de leerlingen het gevraagde spelniveau beheersen. De nieuwe spelvaardigheid is pas zinvol als het kadert in de opbouw van de spelvormen.

Het continuïteitsprincipe

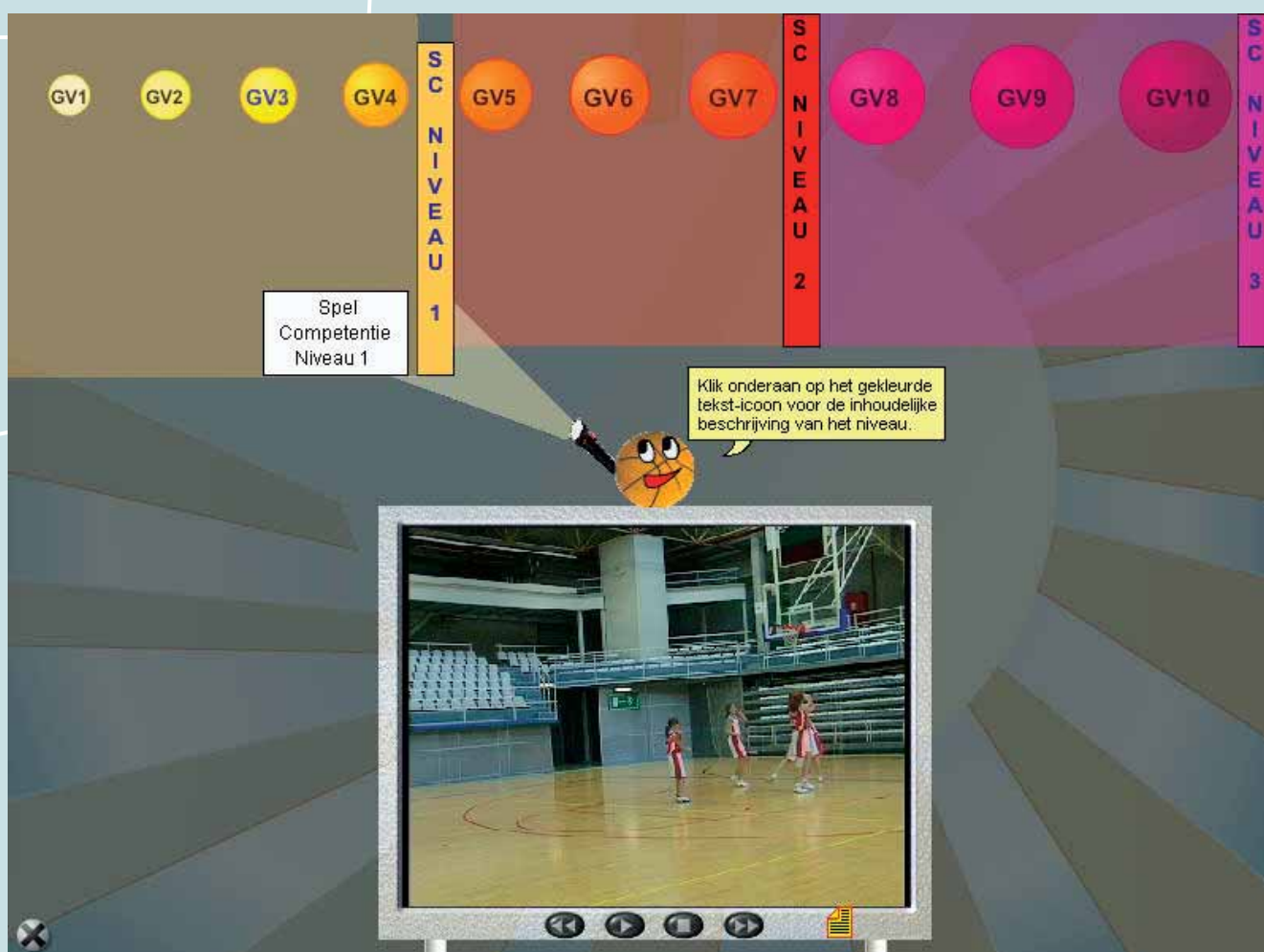
Spelvaardigheden die in voorafgaande grondvormen werden geleerd

worden in de daaropvolgende grondvorm onder complexere spelcondities toegepast.

In de grondvormen wordt de spelbedoeling van het eindspel behouden.

De leerlijn voor basketbal bestaat uit tien grondvormen en wordt in drie niveaus opgesplitst.

De rode lijn in spelcompetentie niveau 1 is het verwerven van spel- en balcontrole in een drie tegen drie spelsituatie. Dit wordt uitgewerkt in vier verschillende grondvormen. In het spelcompetentieniveau 2 bereiden de volgende drie grondvormen de leerlingen voor om drie tegen drie te kunnen spelen in een beperkte ruimte. Dit om de leerlingen meer en meer voor te bereiden op de vijf tegen vijf situatie. Bij spelcompetentie niveau 3 worden de volgende drie grondvormen uitgewerkt om op een hoger niveau de vijf tegen vijf situatie te kunnen spelen.

Figuur 1: grondvormen spelcompetentie niveau 1

PRAKTIJK VOORTGEZET ONDERWIJS

De grondvormen hebben de volgende kenmerken:

- 1 de spelbedoeling is in elke grondvorm dezelfde als in het einddoel-spel
- 2 elke grondvorm bevat elk structureel element van het einddoel-spel
- 3 aanval en verdediging zijn aan elkaar gekoppeld
- 4 de omschakeling van aanval en verdediging en terug vindt op een natuurlijke wijze plaats.
- 5 de leertaken zijn probleemoplossingstaken.

De leerinhoud binnen elke grondvorm wordt zowel voor de rol als speler als voor de ondersteunende rollen voorgesteld.

De opbouw binnen de rol als speler bestaat uit het detecteren van de spelproblemen. Hieraan gekoppeld worden de vereiste leerdoelen geformuleerd. De leeractiviteiten worden stapsgewijze aangebracht vertrekkende vanuit een opdracht.

In de eerste grondvorm spelen de leerlingen een drie tegen drie situatie op een half veld met beschermd balbezit, waarbij de verdediging op de balbezitter de bal niet afneemt bij balontvangst of dribbel. Volgende leerdoelen worden gerealiseerd.

De spelers:

- blijven in balbezit door:

- te passen en vangen met twee handen
- oogcontact te hebben
- bij balontvangst te stoppen
- na balontvangst de voeten in te draaien naar het doel

- scoren dicht bij doel met een setshot

- creëren een meerderheidssituatie door na pass te bewegen naar het doel (naar spot zes)

- ondernemen als balbezitter een individuele actie naar het doel als er een open ruimte is

- positioneren zich

- op het terrein (spots) om de ruimte optimaal te benutten

- als niet balbezitter om de speler met bal te helpen

- spelen zich vrij door zich los te maken van een verdediger.

Hoe grondvorm 1 situeren bij beginners?

Beginnende spelers ervaren tijdens het spel drie tegen drie dat zowel hun *individuele ruimte* als de *speelruimte* beperkt is. Ze hebben geen controle omdat het spel *te snel* gaat en het balcontact te kort is om de correcte beslissingen te kunnen nemen.

Het is essentieel dat de spelbegeleider binnen grondvorm 1 de

Observatielijst Grondvorm 1: 3-3 op 1/2 terrein

NAAM: **Jan Kanerwatvan** KLAS: **1 Lat A**

Spelopdracht: Verdedigers nemen de bal niet af van de aanvaller in balbezit en mogen het driepuntsgebied niet verlaten.

Doel: 3 tegen 3 kunnen spelen.

☒ **De Speler :**

☒ **1: blijft in balbezit door te passen en vangen met beide handen**

☒ **2: blijft in balbezit door oogcontact te hebben**

☐ **3: krijgt meer beslissingstijd door bij balontvangst te stoppen**

☒ **4: blijft in balbezit door na balontvangst de voeten in te draaien naar doel**

☐ **5: creëert een meerderheidssituatie door na pass te bewegen naar doel**

☐ **6: onderneemt als balbezitter een individuele actie naar doel als er een open ruimte is**

☐ **7: positioneert zich als niet balbezitter om de balbezitter te helpen**

☐ **8: positioneert zich op het terrein door zich te richten naar de spots**

☐ **9: speelt zich vrij door zich te verplaatsen weg van de verdediger en in de open ruimte.**

Scoring: ++ + - --

Feedback

Grondvorm 1

Figuur 2: Observatielijst grondvorm 1

aspecten tijd en ruimte zodanig manipuleert dat *beginners succes* ervaren *tijdens het spelen*.

De aangeboden spelsituaties worden vereenvoudigd zodat zowel *voor het nemen van beslissingen en het uitvoeren van handelingen*: de tijd vertraagd wordt (Body control) de speelruimte vergroot wordt (Game control).

Bij het scoren ligt het accent op het leren nemen van *de beslissing* of men al dan niet in een gunstige positie staat om een doelpoging te ondernemen. Beginners ervaren dat scoren dicht bij het doel meer kans op succes oplevert.

Het setshot wordt als *vaardigheid* aangeleerd. Dit omdat het de eenvoudigste vorm is en de basis vormt van het volledige shotrepertoire. Spelers krijgen de opdracht *na pass te bewegen richting doel* om zo *het samenspelen* te bevorderen. Hierbij *creëert* de speler niet alleen een kans voor zichzelf maar maakt hij ook ruimte voor een ploegmaat.

Om de *succeservaring* van beginners te vergroten wordt daarna de nadruk gelegd op de individuele actie naar het doel. *De beslissing* om naar het *doel toe te dribbelen en te scoren wordt genomen indien de ruimte naar het doel vrij is*.

Vaardigheden zoals de creërende dribbel, passen en vangen, stoppen en voeten draaien richting doel worden aangeleerd in functie van het passen en doorsnijden en de individuele actie naar het doel.

De keuzes in functie van de opbouw resulteren in het zich beter *leren positioneren* ten opzichte van de bal om zo de ploegmaat met de bal te helpen. *De opbouwende dribbel als vaardigheid* wordt aangeleerd om in balbezit te kunnen blijven tegenover een rechtstreekse verdediger.

In grondvorm 1 wordt het verdedigende aspect niet uitgewerkt. De spelbegeleider zal ingrijpen als er in zone verdedigd wordt en niet in man tot man verdediging.

Na elke stap in de opbouw van de leeractiviteiten kan er beoordeeld worden aan de hand van interactieve beoordelingsfiches (figuur 2).

Niet alle spelproblemen kunnen binnen de grondvorm opgelost worden, waardoor het spelniveau op een zeker moment niet verder verbetert.

Om betere leerkansen aan te bieden wordt er overgeschakeld naar de partiële grondvormen.

PARTIËLE GRONDVORMEN

Binnen de grondvormen hebben spelers meestal onvoldoende kansen om op regelmatige basis hun spelbekwaamheid te verbeteren. Om dit te realiseren is een andere categorie van spelvormen nodig. Afhankelijk van de vastgestelde spelproblemen ligt de nadruk op één van de drie structurele elementen van het doelspel. Hierbij blijft de bedoeling van het 'echte spel' behouden. Per grondvorm krijgt men op die manier drie reeksen van spelvormen die partiële grondvormen worden genoemd.

Situatiegebonden problemen en de daaraan gekoppelde leeractiviteiten komen binnen één van de drie onderstaande deelstructuren of

partiële grondvormen aan bod:

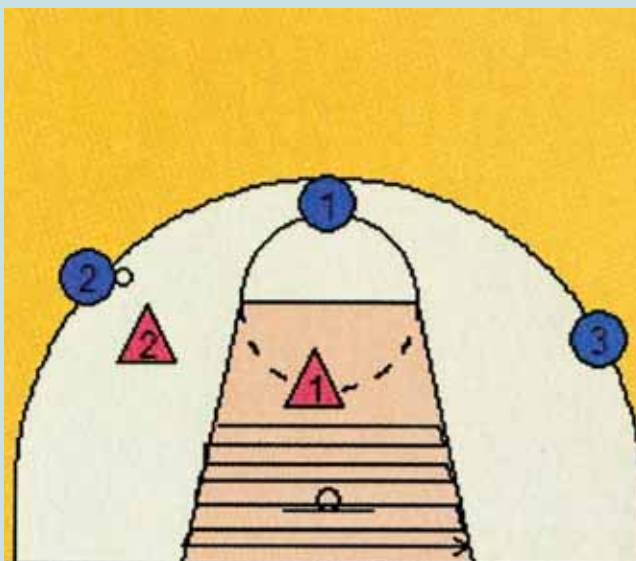
- doelen en doelen verhinderen (D/DV)
- doelmansen creëren en doelmansen verhinderen (KC/KV)
- aanval opbouwen en aanvalsofbouw storen (AO/AOS).

Het leggen van de nadruk op een deel van de spelstructuur maakt dat de spelers hun aandacht gedurende lange tijd, op één aspect van het spel kunnen richten. Dit geeft de spelers de gelegenheid om herhaaldelijk dezelfde spelproblemen op te lossen.

Als het belangrijkste probleem van een ploeg is om geen scoringsmogelijkheden te creëren, dan selecteert de spelbegeleider een partiële grondvorm waarin dat probleem centraal staat. Partiële grondvormen hebben de volgende kenmerken:

- 1 de spelbedoeling is in elke grondvorm dezelfde als in het einddoel-spel
- 2 in elke partiële grondvorm staat één van de drie structurelelementen van het spel centraal
- 3 aanvals- en verdedigingsacties zijn aan elkaar gekoppeld
- 4 een vloeiende overgang van aanval naar verdediging en of omgekeerd is niet nodig
- 5 de leertaken zijn probleemoplossingstaken.

Bij wijze van illustratie stellen we de partiële grondvorm doelen voor van de eerste grondvorm: de leerlingen spelen drie tegen twee of drie tegen één op een half veld. Een afgebakende zone zorgt ervoor dat het doelen vergemakkelijkt wordt. Deze zone is voor de verdedigers niet toegankelijk.

Figuur 3: Opstelling bij doelen

De belangrijkste leerdoelen binnen deze partiële grondvorm worden als volgt omvat.

Leerlingen doelen omdat:

- ze bij balontvangst vaststellen of ze een doelpoging kunnen ondernemen
- ze dicht bij doel een doelpoging ondernemen
- ze een hoek van 45° proberen op te zoeken

PRAKTIJK VOORTGEZET ONDERWIJS

Partiële Grondvorm
Doelen / Doelen verhinderen

Probleemstelling

Pgv. doelen/doelen verhinderen

GV1 GV2 GV3 GV4

D DV KC KV AO AOS

GV1 > PGV doelen

Probleemstelling
Leerdoelen
Leren / Instructie
Beoordelen

Rol als speler

De spelers ervaren dat binnen de grondvorm niet alle spelproblemen opgelost kunnen worden. Om de specifieke spelproblemen gekoppeld aan het doelen op te lossen introduceert de spelbegeleider partiële grondvormen.

De problemen gelinkt aan het doelen situeren zich op twee niveaus: **beslissingsniveau & uitvoeringsniveau**

Binnen de partiële grondvorm zal de begeleider de problemen ook in die volgorde proberen te detecteren en op te lossen. Op het moment dat de problemen ivm de uitvoering het spel remmen en succeservaring in de weg staan zal de spelbegeleider moeten afdalen naar de **spelgerichte oefensituaties**.

Spelers scoren niet omdat:

- ze eens in balbezit niet kunnen vaststellen of ze een doelpoging kunnen ondernemen
- ze ver van het doel doelpogingen ondernemen
- ze doelpogingen onder de ring ondernemen
- ze de beschikbare ruimte niet veroveren om te gaan scoren dicht bij doel
- ze doelpogingen ondernemen met een verdediger dicht op zich
- ze doelpogingen ondernemen op een afstand te ver van de ring

Leerdoelen

Figuur 4: partiële grondvorm scoren en scoren voorkomen

- ze bij vrije doorgang dicht bij doel een doelpoging ondernemen
- ze een doelpoging ondernemen als de verdediger hen plaats geeft
- ze een doelpoging ondernemen op schotafstand.

Op elk moment kan men vanuit de partiële grondvormen terugkeren naar de grondvorm om te kijken of de kwaliteit van het spel verbeterd is.

Bovenstaande tekening geeft de probleemstelling weer van de partiële grondvorm gericht naar scoren en scoren verhinderen.

Indien binnen de partiële grondvormen de uitvoering een hinderpaal is om de kwaliteit van het spel te verbeteren zal er verder afgedaald worden naar de spelgerichte oefenvormen.

SPELGERICHTE OEFENVORMEN

Indien binnen de meest eenvoudige partiële grondvorm, de leerlingen niet in staat zijn om een vastgesteld probleem op te lossen, ontwerpt de spelbegeleider een aantal spelgerelateerde oefenvormen. Deze zijn gericht op één van de drie partiële grondvormen. Als het vooropgestelde kwaliteitsniveau wordt bereikt dan wordt teruggegaan naar de overeenkomstige partiële grondvorm en grondvorm.

Spelgerelateerde oefenvormen hebben de volgende kenmerken:

- 1 ze lijken op de spelsituaties in de overeenkomstige partiële grondvorm
- 2 zo mogelijk wordt de koppeling tussen aanval en verdediging gehandhaafd
- 3 in de leertaken zijn de mogelijke oplossingen voor problemen beperkt.

Leerdoel: de spelers voeren het setshot uit bij het veroveren van de vrije ruimte naar het doel

Figuur 5: een spelgerelateerde oefenvorm gericht naar het doelen

Leeractiviteiten: drie aanvallers op driespots op de perimeter (drie-puntslijn). Twee aanvallers op de 2- en 3-positie met een bal. Eén verdediger onder het doel. De aanvallers spinnen hun bal voor zichzelf met de rug naar het doel. De verdediger krijgt keuze om op één van de balbezitters te verdedigen.

Aandachtspunten:

- 1 als de verdediger naar mijn ploegmaat loopt dan dribbel ik naar het doel om te scoren
- 2 als de verdediger naar mij toeloopt dan geef ik de pass naar mijn ploegmaat die dan dicht dribbelt naar het doel om te scoren.

Op elk moment kan men vanuit de spelgerichte oefenvormen terugkeren naar de partiële grondvorm en naar de grondvorm om te kijken of de kwaliteit van het spel verbeterd is.

NOOT

¹ Electronical Sports Education Program : zie <http://www.lo-bsw.ugent.be/ESEP/>

De medeauteurs zijn: E. Musch, V. Vonderlinck, C. Remy, D. De Clercq

CORRESPONDENTIE: Benny.Mertens@Ugent.be

Site Esep: <http://www.lo-bsw.ugent.be/ESEP/>

PRAKTIJK VOORTGEZET ONDERWIJS

HET SPEL OP EEN ANDERE MANIER

ONTWERPEN VAN TAFELTENNISITUAT

In het vierdejaar van de opleiding LO van de Calo in Zwolle krijgen studenten de opdracht een aantal spelactiviteiten te ontwerpen voor het VO. Het gaat hier om spelen die gedurende de opleiding relatief weinig aandacht gekregen hebben en in het VO niet veelvuldig, maar toch regelmatig aangeboden worden: tafeltennis, soccersquash of easytennis.

Door: Casper Boom e.a.

Gedurende de lessen gaan studenten op zoek naar een globale volgorde binnen de gekozen activiteit. Vervolgens worden twee situaties gekozen en uitgewerkt die goed speelbaar zijn binnen het voortgezet onderwijs (VO):

- de eerste op het niveau van de brugklas (= aanvangsactiviteit)
- de tweede op niveau van de grens van klas 3 naar klas 4 (= vervolgactiviteit).

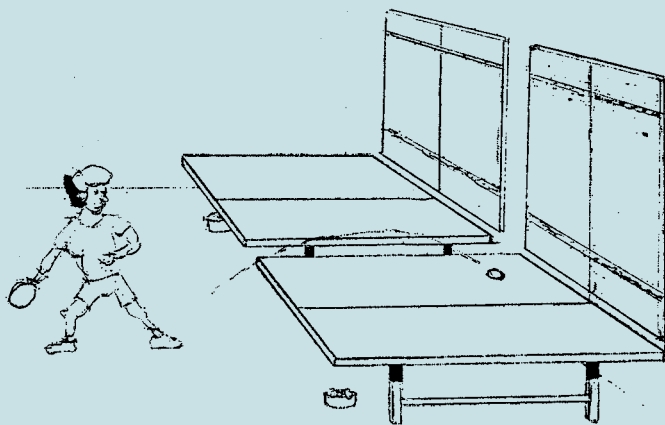
Daarnaast wordt voor zowel de aanvangs- als vervolgactiviteit een ondersteunende situatie beschreven (bijvoorbeeld een mik- of jongleersituatie). Hier een uitwerking voor tafeltennis.

ONDERSTEUNENDE ACTIVITEIT BRUGKLAS

Aanbieden

Arrangement

Per tafel twee leerlingen die allebei een batje hebben en ook allebei een balletje. De tafel is aan één kant omhoog geklapt. Iedere leerling heeft zijn eigen speelheft.

Leervoorstel

Iedere leerling probeert op zijn eigen speelheft de bal zo lang mogelijk op gang te houden door de bal iedere keer rechtstreeks tegen de hoge kant van de tafel te spelen. Dan laat je de bal één keer stuiten en je speelt hem verder. Je telt hoe vaak je de bal tegen de hoge kant kan spelen met één stuit. Wat wordt je hoogste serie?

Begeleiden

Om goed te leren mikken probeer je de bal zo te slaan dat hij makkelijk terugstuitert. Je slaat hem dus wat hoger tegen de hoge kant, dan heb je meer tijd voor de volgende slag. Ook probeer je als begeleider ervoor te zorgen dat de leerlingen zowel met de backhand als met de forehand de bal slaan. Dat kan je afwisselen door te zeggen dat er alleen backhands/forehands gespeeld moeten worden. Later kan je de slagen door elkaar heen doen. Het is wel van belang dat je op je eigen helft blijft spelen, anders heeft de speler naast je er last van. Het is belangrijk dat de begeleider van de verschillende slagen (backhand/ forehand) goede voorbeelden laat zien, zodat de leerlingen weten wat er van ze wordt verwacht.

Veranderen

Er zijn vele variaties mogelijk. Bij alle variaties geldt dat je kan afspreken om bijvoorbeeld alleen een forehand/backhand te spelen of beide mag gebruiken. Licht aan het niveau van de leerlingen.

- Met z'n tweeën de bal op de hele tafel in het spel houden. Je slaat om de beurt en mikt de bal in het vak van de ander, die vervolgens de bal terugslaat in jouw vak. Je probeert de bal zo lang mogelijk op gang te houden met z'n tweeën. Wanneer bovenstaande aardig lukt, dan kan je wedstrijdjes spelen, waarbij er gescoord moet worden. Je slaat nog steeds de bal alleen in het vak van de ander. Zo niet, dan is het een punt voor de ander.
- Je staat achter elkaar. Nummer 1 brengt de bal in het spel. Daarna stapt hij opzij, zodat nummer 2 de bal kan terugslaan. Daarna moet nummer 1 de bal weer terugslaan, vervolgens nummer 2, enz. Hoe lang kan je als tweetal de bal in het spel houden? Je mag gebruik maken van de hele tafel.

Ook dit kan je, wanneer bovenstaande aardig lukt, in wedstrijdvorm doen, waarbij je punten kan scoren. De bal mag één keer stuiten en hij moet op de tafel komen. Je mag elkaar niet in de weg lopen. Als je geslagen hebt, dan stap je een beetje naar achteren/opzij, zodat de ander goed bij de bal kan komen. Dit spel kan je ook met bijvoorbeeld vier mensen doen, waarbij er een vaste volgorde van slaan is. Ben je af, dan doe je eventjes niet mee. Er blijven uiteindelijk twee mensen over, die een soort finale spelen tot een X- aantal punten. Daarna kan iedereen weer meedoen.

TU ATIES

FOTO: ARCHIEF KVLD

Concentratie

EINDACTIVITEIT BRUGKLAS

Aanbieden

Arrangement

Twee leerlingen op één tafeltennistafel met een net. Aan elke kant een tapijttegel. X-aantal lintjes.

Leervoorstel

Er is één trainer en één speler, de trainer speelt de bal over het net, terwijl de speler probeert punten te scoren door de bal achter de tapijttegel op de tafeltennistafel te spelen. Elke keer dat dit lukt, levert dit een punt op.

Begeleiden

Elke leerling staat aan een kant van de tafeltennistafel. De speler bepaalt hoe groot het vak is waar hij de bal in probeert te leggen. Want hoe groter het vak is hoe makkelijker het is om punten te sco-

PRAKTIJK VOORTGEZET ONDERWIJS

ren. De trainer speelt de bal zo simpel mogelijk terug. Want de wissel van trainer naar speler vindt pas plaats wanneer de speler de bal fout speelt. Door hem niet op de tafel te plaatsen of de bal in het net te slaan. De reden dat hiervoor gekozen wordt, is omdat anders de trainer bepaalt hoeveel punten de speler kan scoren en dat is nu niet het geval. Voor elke tien punten die er in één beurt gescoord worden, kan er een medaille (lintje) verdiend worden, zo kan de leraar makkelijk zien of de speler het zichzelf te makkelijk of juist te moeilijk maakt.

Veranderen

Hoe vaak kun je de bal in het vak spelen zonder dat de bal het net in gaat of niet op de tafel terecht komt? Daar draait het om in dit spel. De leerlingen bepalen zelf de grootte van het vak waar ze de bal in spelen. Maar als leraar kan je wel advies geven of het vak groter of kleiner gemaakt moet worden. Voor de mindere speler wordt het vak groter gemaakt, terwijl door de betere speler het vak steeds kleiner moet worden gemaakt.

Loopt en lukt het spel goed en maken allebei de leerlingen in de rol van speler makkelijk punten, dan kan er overgegaan worden naar twee spelers die beide proberen punten te scoren. En niet door de bal zo te spelen dat de ander niets meer met de bal kan. Nee, ze proberen samen zoveel mogelijk punten te scoren. Lukt het niet zo goed, dan de vakken weg en samen proberen de bal op gang te houden op de tafel. Dan samen tellen hoe vaak er overgespeeld is. De laatste vorm, als ook het onderdeel speler-speler goed loopt en lukt, is het elkaar steeds moeilijker maken en dan kom je al snel terecht bij het spelen van een partijtje tafeltennis.

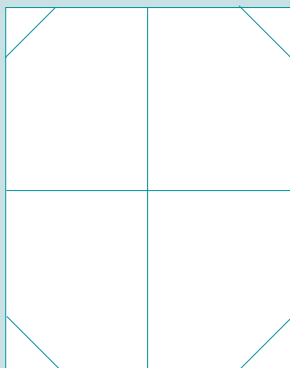
ONDERSTEUNENDE ACTIVITEIT KLAS 3 EN 4

Aanbieden

Arrangement

Drie leerlingen per tafeltennistafel, twee tafeltennisbatjes, één net en één tafeltennisbal.

In elke hoek van de tafel wordt met krijt een diagonale streep getekend die een mikgebied aangeeft (zie tekening).

Leervoorstel

Eén van beide spelers is de trainer en de andere speler is de speler. De trainer probeert de bal bij de speler op de tafel te slaan. De speler probeert alle ballen die hij krijgt in één van de twee driehoekjes van de trainer te mikken. Voor elke keer dat dit tijdens een rally lukt krijgt de speler een punt. Een rally gaat door totdat de speler een fout maakt. Dat wil zeggen uit, in het net of als de bal niet terug komt. Als

Zelf de score bijhouden

de trainer een fout maakt, slaat hij weer op maar gaat de rally door. Met andere woorden de rally is pas afgelopen als de speler een fout maakt. Als dit is gebeurd wisselen de spelers van rol. De trainer wordt nu speler, de speler wordt scheidsrechter en de scheidsrechter wordt trainer. Zo kun je zien wie de meeste punten haalt. Na een

FOTO: ARCHIEF KVLO

aantal beurten kunnen de leerlingen doorschuiven naar een andere tafel zodat ze weer met andere leerlingen kunnen spelen.

Begeleiden

Je kunt de trainer zeggen dat hij bij mindere spelers een aangevende

functie heeft en bij betere spelers een meer sparrende functie geven. Zo wordt iedereen in staat gesteld om punten te scoren. Voor deze activiteit zouden de leerlingen door te jongleren met zijn tweeën kunnen gaan mikken op de driehoekjes om even te wennen aan het spel.

PRAKTIJK VOORTGEZET ONDERWIJS

Je kunt de scheidsrechter erop wijzen dat hij een coachende rol kan hebben. Door bijvoorbeeld de trainer erop te wijzen dat hij iets hogere ballen moet spelen of dat hij juist iets sterker moet gaan spelen.

Veranderen

- Als het een speler niet goed lukt dan kunnen de vakken iets groter worden gemaakt.
- Als het een speler niet goed lukt dan mag de trainer alleen nog maar hoge ballen terugspelen.
- Als het de spelers aan een tafel allemaal niet goed lukt dan wissel je pas na drie rally's en tel je de punten bij elkaar op.
- Als het een speler goed lukt dan kunnen de vakjes kleiner worden gemaakt.
- Als het een speler goed lukt dan die speler verplichten om alleen met de back- of forehand te spelen.

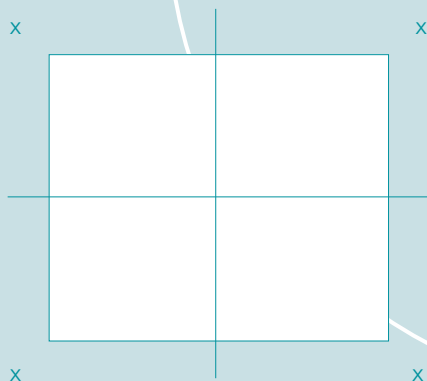
EINDACTIVITEIT KLAS 3 EN 4: QUATRO PINGPONG

Aanbieden

Arrangement

1/3 zaal

Per situatie zijn er twee tafeltennistafels met de zijkant tegen elkaar aan geschoven. Het net bestaat uit twee toversnoeren die gespannen zijn tussen vier palen. Zo krijg je vier vakken van dezelfde grootte. Ieder vak wordt verdedigd door één persoon met een batje. Er is een pingpongballetje. De hoogte van het net is bij de beginsituatie 30 cm. De palen staan 30 cm van de tafel.

Leervoorstel

De vier spelers spelen het balletje naar een willekeurig vak van de tegenspelers. Het balletje moet het veld van de tegenstander verlaten binnen de palen van het vak waar het in stuitert. Het balletje moet gestuiterd hebben voor je hem terug mag slaan.

De rally stopt wanneer één persoon het balletje naast de tafel slaat of buiten de palen om slaat. De rally stopt ook wanneer het een speler niet lukt om het balletje te raken nadat hij één keer gestuiterd heeft. Wordt de bal tegen de paal aangespeeld wanneer de bal eerst één keer gestuiterd heeft, dan spelen we een let. Stuitert de bal twee keer op hetzelfde veldje dan is dat een punt voor degene die hem sloeg. Nadat iemand een fout heeft gemaakt waardoor de rally gestopt is, mag diegene het balletje weer in het spel brengen door hem zo op zijn eigen stukje tafel te slaan, dat hij daarna in een ander veld stuitert.

Begeleiden

Quatro pingpong is een eindactiviteit binnen tafeltennis voor derde- of vierdeklassen. Leerlingen moeten bekend zijn met het spelen van een forehand en een backhand. De positie van de speler is het handigst bij de punt van de tafel, dit doordat hij/zij van beide kanten aangespeeld kan worden. Leerlingen moeten leren positie te kiezen door goed te kijken naar waar de bal is. Gaat degene naast je de bal slaan, dan kies je een andere positie wanneer degene recht tegenover je gaat slaan. Leerlingen mogen zelf spelen met de hoogte van het net en met de afstand tussen de tafel en de palen. Als docent kun je leerlingen wel helpen de juiste afstanden en hoogten te kiezen. Als opdracht kun je de kinderen meegeven een zo lang mogelijke rally te spelen. Je kunt het zo spelen dat iedereen met tien punten begint, wanneer je een fout maakt dan gaat er een punt vanaf. Ook kun je dan invoeren wanneer iemand een direct punt maakt dat hij dan een punt erbij krijgt. Degene met nog de meeste punten aan het einde wint.

Veranderen

Je kunt quatro pingpong op verschillende manieren aanbieden. Om te beginnen kun je de leerlingen een vaste volgorde van spelen aanbieden om daarmee een zo lang mogelijke rally te spelen. Een vervolg is dan binnen die vaste volgorde het elkaar moeilijk te maken en proberen te scoren. De rally staat dan niet meer centraal.

Daarna kun je de vaste volgorde weglaten, maar wel de rally centraal laten staan. Dus samen zoveel mogelijk keer heen en weer slaan.

Hier kun je ook heel goed records mee maken, dus dan speel je eigenlijk tegen een ander groepje. Dan als laatste heb je de vorm dat je willekeurig een kant op mag spelen en dat het om het punten scoren gaat (staat beschreven bij 'begeleiden').

Om het moeilijker te maken om te scoren kun je een aantal arrangementsveranderingen doen:

- palen verder van de tafel af waardoor je minder kan spreiden → makkelijker scoren: palen dichterbij
- net hoger waardoor je minder hard kan slaan → makkelijker scoren: net lager.

Co-auteurs: Lars van Meerveld, Reinier Wassink, René de Waard, Ricardo van de Pol

CORRESPONDENTIE: g.ten.brinke@windesheim.nl

COLLEGA'S OVERZEE

SPORT ALS BIJDRAGE AAN PERSOONLIJKHEIDSONTWIKKELING

STRAATKINDEREN IN MEXICO BEWEGEN

Hoewel het land Mexico officieel geen derdewereldland is en het in politiek opzicht het stabielste land van Latijns-Amerika is, staat het land nog bol van de corruptie. De corruptie kan gezien worden als een oorzaak van het grote verschil tussen arm en rijk. Dit resulteert onder andere in een grote groep kinderen die op straat leven, in de prostitutie werken en verslaafd raken. Door: Irene Huisman en Taimi Joling

Algemeen bekend is dat de gemiddelde Mexicaan gek is op sport. Voor de twee studenten van de academie voor lichamelijke opvoeding (ALO) te Groningen Taimi Joling en Irene Huisman is de combinatie van straatkinderen en sport de basis geweest om de uitdaging aan te gaan om een half jaar met straatjongens te gaan werken in Mexico.

POYECTO NIÑOS DON BOSCO

De werkzaamheden die zij uitvoeren vallen binnen een wereldwijde organisatie geïnspireerd door Don Bosco. Poyecto Niños Don Bosco is de naam van het straatkinderenproject in Leon, Mexico. Dit project bestaat uit vier etappes, waar de jongens als straatschoffies binnenkomen (eerste etappe), leren lezen en schrijven (tweede etappe), voortgezet onderwijs doorlopen (derde etappe) en eventueel aan een vervolgopleiding beginnen in combinatie met werken (vierde etappe). Binnen dit project werden wel sportlessen gegeven maar werd er niet bijgedragen aan ontwikkeling door middel van sport. Na drie jaren studeren aan de ALO hadden zij genoeg kennis verzameld en was bij hun bekend dat sport een grote bijdrage kan leveren aan de persoonlijke ontwikkeling en het leren werken in teamverband.

Aangekomen op het project waren er twee lege ballen, een stoffig voetbalveld en een grote groep jongens. Door middel van de vele giften werd het mogelijk om langzaamaan het materiaal uit te breiden. Al snel werden zij gevraagd om van de beschikbare kennis gebruik te maken en de sporteducatie op een hoger niveau te brengen. Graag zou het project gaan werken aan de hand van een sportjaarprogramma. Om dit te realiseren hebben ze nauw samengewerkt met de begeleiders van de jongens. Hierdoor vergaarden ze een completer beeld van de situatie.

De groepen waarmee ze werken, varieert van acht tot zeventien jaar. Echter zegt de leeftijd bij deze jongens niks over de beschikbare motorische en cognitieve mogelijkheden. Doordat de jongens een verleden hebben op straat, waarin zij geen onderwijs hebben gevolgd en het gebruik van guare hun op de been hield, hebben ze een achterstand ontwikkeld.

GUARE

Guare is een tinnersoort die in Mexico veel verhandeld wordt voor onder andere de schoenenindustrie. Guare word door veel straatkinderen gesnoven met een wonderbaarlijk effect. In principe mag Guare niet verkocht worden aan kinderen maar omdat de politie hier niet op

Taimi Joling en Irene Huisman

toekijkt is het voor kinderen een goedkope en makkelijke manier om te ontsnappen aan de werkelijkheid. Guare heeft een groot negatief effect op de cognitieve ontwikkeling van een kind, daarnaast staakt het de groei en zorgt voor verdwijnen van de eetlust.

VEEL DIFFERENTIËREN

Gedurende een half jaar hebben de meiden zelf de lessen lichamelijke opvoeding georganiseerd. Hierdoor ontwikkelden ze een beeld van de jongens en stuitte ze op een aantal problemen. Naast faalangst en motivatieproblemen hebben zij ervaren dat 'de straat' de jongens erg blijft lokken. Het werken met een groep jongens dat erg varieert in leeftijd en ontwikkeling vraagt om lessen waarin veel gedifferentieerd moet worden op motorisch, maar ook zeker op sociaal en cognitief gebied.

Omdat de jongens vooral bekend zijn met voetbal hadden zij op het gebied van sport een beperkte blik. *'Maestra, gaan we voetballen?'* Dit feit is makkelijk te herleiden als je bedenkt dat de jongens gewend zijn om op straat met een fles of blikje een complete wedstrijd te spelen. Een softbalknuppel of badmintonraket heb je op straat niet voor handen.

Binnen de lessen lichamelijke opvoeding besteedden zij vooral aandacht aan de vele overige sporten die te realiseren zijn, maar ook werd er gewerkt aan de persoonlijke ontwikkeling en het werken in

teamverband. Het werken in teamverband is een van de moeilijkste opdrachten, als je bedenkt dat je op straat er alleen voor staat en je van niemand iets hoeft te verwachten.

PROGRAMMA

Het programma dat zij ontwikkeld hebben, speelt in op de mogelijkheden van de doelgroep en houdt rekening met de Mexicaanse cultuur. Het zou zonde van het werk zijn als je een programma schrijft vanuit een Europese visie, wat in deze cultuur niet toepasbaar is.

In het programma hebben ze geen kant-en-klare lessen geschreven, dit zou niet zinvol zijn omdat de doelgroep blijft veranderen doordat jongens kunnen doorstromen naar een volgende etappe.

De verschillende sportdomeinen zijn uitgewerkt in vele vormen waarin veel nadruk gelegd wordt op het motivatie- en concentratieprobleem van de jongens. Hierdoor is een boek ontstaan wat voor een docent op een dergelijk project makkelijk te hanteren is en wat veel differentiatiemogelijkheden kan bieden; de docent heeft een degelijk naslagwerk in handen.

Wanneer de meiden weer terugkeren naar Nederland om daar hun diploma in ontvangst te nemen, zal er een Mexicaanse sportdocent aan de hand van het programma verdergaan met het geven van de lessen. De mogelijkheid blijft bestaan dat de meiden terugkeren naar het project waar zij met veel liefde en plezier hebben gewerkt en met open armen zijn ontvangen, maar dan als vrijwilliger, waar het project veel baat bij heeft.

SAMENVATTING PROGRAMMA EF VALDOCCO

In het volgende deel wordt een samenvatting gegeven van het programma dat is ontwikkeld en zoals het door de dames zelf is opgeschreven.

De inhoud

Het programma start met een theoretisch gedeelte. We hebben hiervoor gekozen, omdat we vanuit ons onderzoek op een aantal vragen stuitte die voor het lesgeven aan deze doelgroep van zeer groot belang zijn.

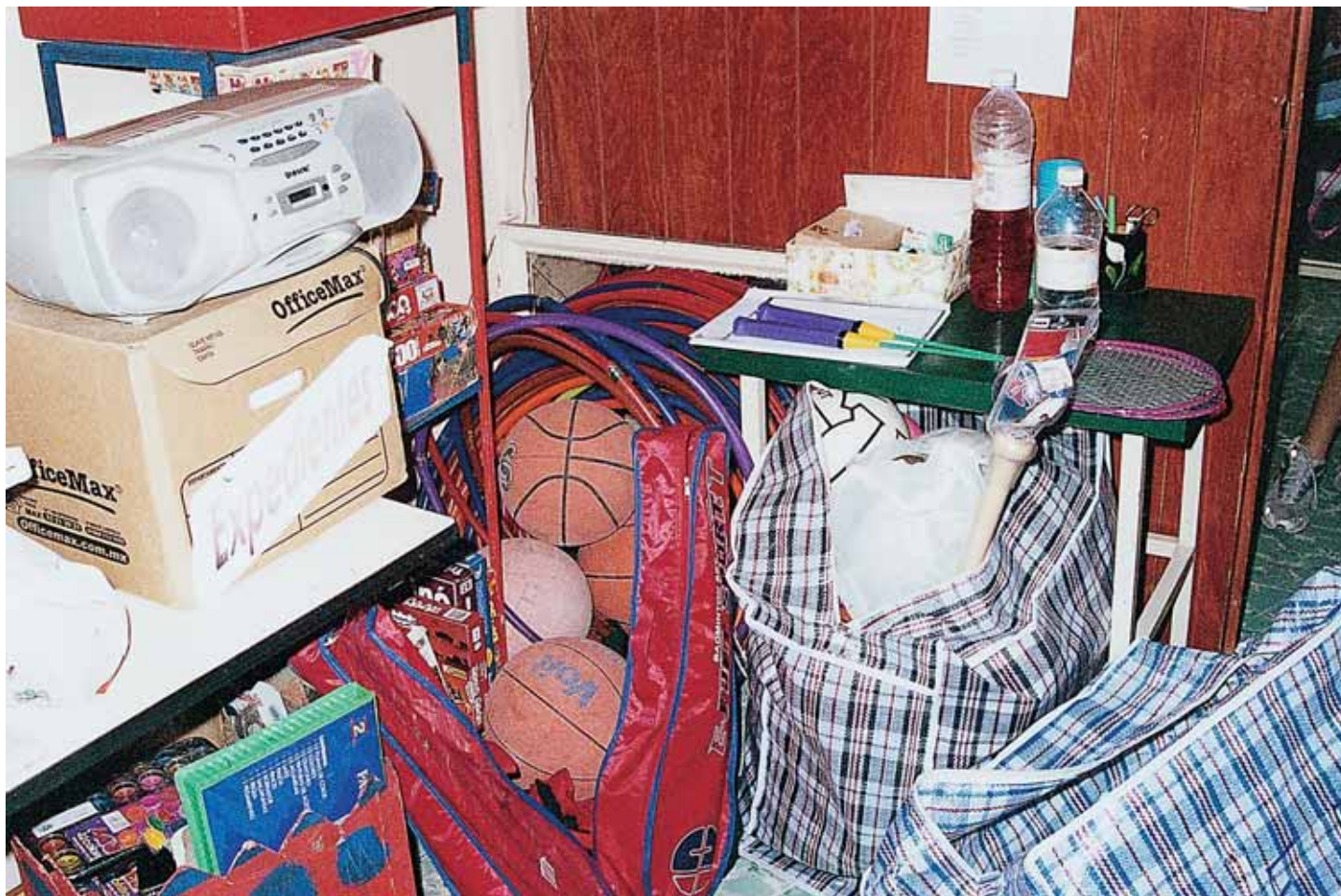
In het eerste gedeelte besteden we uitgebreid aandacht aan de problemen die er zijn op het gebied van motivatie. In de groep komen veel motivatieproblemen voor waardoor het zinvol is dat de aankomende docent informatie krijgt over dit probleem en eventuele oplossingen.

Vervolgens wordt er een basis gelegd voor het echte lesgeven. Hierin worden verschillende organisatievormen genoemd en uitgelegd. Het was voor ons onzeker of er een geschoolde docent zou worden aangenomen, een docent die een soort van Pabo gedaan heeft, of iemand die als vrijwilliger aan de slag zou gaan. Voor een groepsdocent en een vrijwilliger is dit deel erg zinvol. De verschillende organisatievormen die genoteerd zijn, hebben we allen zelf geprobeerd. Daardoor zijn er voor- en nadelen te lezen.

De opdrachtgever en het schoolteam gaven in een enquête aan dat ze veel waarde hechten aan de link tussen LO en de gezondheid van de leerlingen. Hierdoor kwamen we bij de inhoud van het volgende

Acrogym

De Materialenberging

hoofdstuk. Hierin wordt aandacht besteed aan de relatie tussen sporten en gezondheidsfactoren.

Het volgende hoofdstuk dat we hebben geschreven is gewijd aan sporten en sociale vaardigheden. De sociale vaardigheden van deze jongens lopen erg achter en daarom moet hier extra aandacht aan worden besteed in de lessen LO. De leerlingen vertonen een soort van haantjesgedrag en zijn heel erg beïnvloedbaar door andere leerlingen.

Tot slot komen we aan het praktijkgedeelte. Aan alle domeinen hebben we een hoofdstuk gewijd en de opbouw van alle hoofdstukken is gelijk. Allereerst wordt er een introductie gegeven op het domein. Hierin zijn motorische, sociale en cognitieve doelen te onderscheiden. Daarna worden de deeldomeinen uitvoerig omschreven. Eerst de techniek, vervolgens een aantal aandachtspunten en uiteindelijk de gewenste techniek in een aantal basisoefeningen en attractieve oefeningen. Voor de aanvulling met attractieve oefeningen hebben we bewust gekozen. Door een spel of een situatie attractief te maken, kun je de leerlingen erg snel motiveren. Gezien het motivatieprobleem en het korte concentratievermogen van de jongens is dit een verstandige keuze geweest.

Niet alle sporten, zoals we ze in Nederland kennen, kun je uitvoeren binnen dit project; simpelweg omdat er geen materiaal beschikbaar is. Voor alle sporten die wel in het programma zijn opgenomen is er

materiaal en ruimte beschikbaar. Daarnaast wil je ook geen Nederlands programma schrijven maar een programma waarmee te werken is in de Mexicaanse (sport)cultuur.

Mensen die interesse hebben in het programma kunnen altijd een mailtje sturen. We kunnen dan kijken of we het programma op cd naar u toe kunnen sturen.

Foto's: Taimi Joling

CORRESPONDENTIE: huismanirene@hotmail.com

SKILAND: uw specialist en partner voor de leukste wintersportkampen

Vraag nu de nieuwe folder aan en laat u overtuigen van de prijzen, de mogelijkheden en het enthousiasme!

De voordelen van skikamp via SKILAND:
 + voordelige all-in prijs, inclusief skipas, skihuur en skiles
 + volpension (leerlingen helpen koken)
 + alle activiteiten geregeld en verzorgd
 + prettige open sfeer, duidelijke communicatie
 + betrouwbaar en veilig

Meer info en foto's vindt u op www.skikamp.nl!

Skiland
 Postbus 59735
 1040 LE Amsterdam
 tel: 020-4893818
 fax: 020-4893819
 info@skikamp.nl
 www.skikamp.nl

NASCHOLING

VERSLAG NASCHOLING MINITRAMP 18 MEI 2005 HOOFFDORP

OME JAN ZIJN LAATSTE TURNKUNSTJE?

Woensdag 18 mei had de afdeling Haarlem van de KVLO Jan Mol (voormalig docent turnen op de AALO) weten te strikken om een nascholing minitramp (mt) te verzorgen op het Kay Munk college. Met zo'n 30 man hebben we een leuke en leerzame avond gehad. Ook bleek dat Jan zijn turnkennis nog redelijk op peil was (ondanks dat hij al twee jaar geen turndocent meer was). Het lesgeven was hij ook duidelijk nog niet verleerd. Hier een kort verslag. Door: Henry Jager

Het is een spectaculair toestel, de minitramp. Niet qua uiterlijk, maar wat je ermee kunt maakt dit toestel spectaculair. 'loskomen van de grond, hoger dan jezelf springen en dan de tijd hebben om in de lucht nog 'iets' te doen'.

We zijn met vier groepen met de volgende vragen aan de slag gegaan:

- 1 hoe introduceer ik de mt in de les (beginsituatie, opbouw, uitbouw)
- 2 hoe en wanneer begin ik met de salto vo
- 3 idem met arabier
- 4 idem voor de overslag (wegens tijdgebrek zij we hier niet aan toegekomen).

THEORIE

Natuurlijk begon de nascholing met een theoretische verantwoording en een inleiding.

Bij het turnen gebruiken we het springen (zweefmoment) om in deze tijd een 'kunstje' uit te voeren. De mt is hierbij een prachtig hulpmiddel, echter leerlingen zoeken telkens hun grenzen op en soms overschrijden ze die hierbij.

Onze belangrijkste taak hierin is dit proces verantwoord te laten plaatsvinden middels:

- goede methodisch/didactische opbouw
- goede sfeer in de les.

Jan benadrukt dat de sfeer een bepalende factor kan zijn bij processen naar aanleiding van ongevallen met de mt, dus is het te druk, onrustig, zijn leerlingen niet geconcentreerd genoeg, *leg de les stil, ga niet verder*. Je kunt aan de landingen vaak al snel zien of de juiste houding er is. Leerlingen moeten altijd geneigd zijn om op twee benen te landen.

DE INLEIDING

- 1 Lopen in vier groepen om pilonnen heen. Bij elke volgende pilon links af. Variaties: voorrang verlenen, ritsen, lopen/huppelen, lopen kaatsen.
- 2 Streksprongen in twee groepen. Variaties: kruisen van groepsgenoten, oversteken op de middenlijn, met ploep, met koprol (springen over de ploppers en rollers heen).

INTRODUCTIE MT

Je kunt er vroeg mee beginnen, maar ga niet te snel.

- Kennismaken door middel van streksprongen op de tramp (recht) met vasthouden van de ringen.
- Dan aanloop weghalen, vanaf vier delen kast springen.
- Dan korte aanloop op banken (slootje tussen banken en mt).
- Banken weghalen als leerlingen groot genoeg zijn en ervaring genoeg hebben om van de grond te springen.

Aanwijzingen hierbij zijn heel summier, benadruk het midden in de tramp springen en de rechte benen.

SALTO VOOROVER

Basisvoorwaarde is koprol.

- Koprol op verhoogd vlak (niet te hoog).
- Koprol op schuin vlak.

Aanwijzingen: landen voor het midden van de mat, kin op de borst/kont omhoog, landen in paardrijzit (knieën uit elkaar).

Uitbouw mogelijkheden (al zullen sommige leerlingen hier nooit aan toekomen) zijn de:

FOTO: ARIEN GUTHER DE GEUS

STJE?

FOTO: ARJEN GUTKER DE GEUS

- vmbo-t greep (met handen vast door helpers aanlopen en salto met hulp)
- de grote draaigreep (armen inhaken van de helpers) uit stand en met aanloop.

ARABIER

Deze begin je als hurkwendsprong over de kast.

- Met pilonnen op één kant van de kast 'dwing' je de benen wat omhoog.
- Met pilonnen ook aan de andere kant 'dwing' je de leerlingen recht te springen.
- Probeer ze een zweefmoment te laten krijgen tussen het verlaten van de mt en het steunen van de handen op de kast.

Tot slot van deze avond hebben we met twee groepen synchroon gesprongen (tegenover elkaar). Variaties waren: aanloop vervroegen, groeten in de lucht, zinnen overbrengen.

BOODSCHAP VAN DE AVOND

- 1 Methodisch goed opbouwen.
- 2 Denk goed na over de volgende stap.
- 3 Sfeer moet goed zijn.
- 4 Kijk waar de leerlingen aan toe zijn.

Mocht het echt je laatste turnkunstje zijn geweest Jan, dan heeft de afdeling Haarlem een unieke avond gehad, anders graag tot een volgende keer, maar in elk geval bedankt!

Meer foto's zijn te zien op de site www.kvlohaarlem.nl.

CORRESPONDENTIE: info@kvlohaarlem.nl

Vertigo® Climbing Structures & Equipment bv

& Schelde International

ook voor uw
schoolplein
of speeltuin

superior by design

www.scheldeinternational.nl • www.vertigo-klimwanden.nl

klim-
wanden
conform
EN12572
&
EN1176

COLLEGA'S OVERZEE

ONTWIKKELINGEN AAN DE ANDERE KANT VAN DE OCEAAN

HET LO-ONDERWIJS IN SURINAME

De laatste jaren zien we dat verschillende ALO-studenten in Suriname hun LIO-stage vervullen. Hoe is op dit moment de situatie van de lichamelijke opvoeding in Suriname. Wat voor ontwikkelingen zijn er en wat kunnen toekomstige stagiairs verwachten? Dit artikel geeft een beeld van het onderwijs in het voormalige Koninkrijksdeel Suriname. Door: Aernout Dorpmans

Tot voor kort werd er in Suriname gewerkt met een verouderd leerplan. Een leerplan dat al in 1964 door de overheid is vastgelegd. In dat leerplan wordt het maken van een programma voor het vak LO overgelaten aan de leerkracht of in een gunstig geval aan de sectie LO. De consequentie is dan ook dat er in Suriname grote verschillen in het programma te zien zijn. De ene school hecht meer waarden aan een introductie van en in de sportcultuur (veel technieken, tactiek en deelname aan sportwedstrijden), andere scholen leggen een accent op de vormende waarde van het vak op sociaal en persoonlijk gebied. Er zijn scholen die vinden dat plezier in bewegen het belangrijkste is. Je vindt echter ook scholen die proberen een maatschappelijke tendens te volgen door de nadruk op de gezondheid te leggen (fitness, testen en de introductie van een gezonde leefstijl). Ondanks het leerplan uit 1964 was er geen eenduidige visie over het doel, de betekenis en de plaats van de LO in Suriname. Vanaf eind jaren '90 streeft de Vakvereniging van Leraren Lichamelijke Opvoeding en Sport (VLOSS) samen met de lerarenopleiding naar een visie die aansluit op wat in Nederland gebruikelijk is, namelijk: 'het voorbereiden van leerlingen op een kansrijke en succesvolle

deelname aan bewegingssituaties, nu en in de toekomst'. Het gaat dan niet alleen om het aanreiken van de bewegingsvaardigheden maar ook om de theoretische verdieping van het vak. Ook de regerende rollen krijgen bijvoorbeeld steeds meer aandacht. Leerlingen organiseren toernooien en gaan steeds meer sportteams begeleiden. Ook de toepassing van de kennisvaardigheden in de praktijk krijgt steeds meer aandacht. Niet alleen meer 'Wat doen we' maar ook 'Hoe en Waarom doen we het?'

Vakoverstijgend wordt er gewerkt aan een gezonde leefstijl. Steeds vaker worden de leerlingen erop gewezen dat naast bewegen en sport goede voeding belangrijk is.

Uit landelijk onderzoek blijkt namelijk dat de Surinaamse kleuters te dik zijn (overgewicht hebben). Van Eer toont zelfs aan dat 50% van de bevolking te dik is. In Nikerie heeft zelfs 70% van de lokale bevolking te kampen met overgewicht.

BEWEGEN STIMULEREN

Vanuit de VLOSS en de overheid wordt een actieve deelname aan bewegings- en sportactiviteiten dan ook steeds meer bevorderd. De overheid heeft sport en met name de topsport alleen maar gezien als een internationaal uithangbord. Nog steeds is er vanuit de overheid veel aandacht voor de topsport. Tijdens een van de speeches rond het congres (zie LO 6) benadrukte een plaatsvervangend districtscommandant deze visie ook nog eens: 'Mag goed onderwijs in de lichamelijke opvoeding maar veel topsporters voortbrengen'. De laatste jaren is er vanuit de VLOSS veel aandacht voor een activerende didactiek en participatie van leerlingen bij het lesprogramma. Er ligt nu een concept waarin het onderwijsleerprogramma voor het vak LO wordt verdeeld in domeinen. Een vergelijkbare indeling met de Nederlandse situatie. Alleen wordt er binnen het domein Bewegen expliciet gekeken naar de eigen Surinaamse bewegingscultuur. Zo is er bijvoorbeeld voor dames een nationale slagbalcompetitie. Er is veel aandacht voor atletiek, voetbal, basketbal en volleybal en soms enige vormen van zaalgymnastiek.

Vanuit de verdeling van de leerstof in domeinen is er in 2004 een nieuw vakwerkplan ontwikkeld dat als voorbeeld moet gaan dienen voor de scholen. De komende jaren wordt dit nieuwe werkplan op een aantal scholen uitgeprobeerd. De VLOSS wil kijken wat in de praktijk haalbaar is. Een groep van enthousiaste collega's werkt op vrijwillige basis mee om een 'modern' vakwerkplan voor de VO-scholen in Suriname verder te ontwikkelen.

Schoolklas in actie

FOTO: ARCHIEF KVID

FOTO: ARCHIEF KULO

Op blokken lopen

ONDERWIJSSTRUCTUUR

De onderwijsstructuur in Suriname is opgebouwd rondom het kleuter- en basisonderwijs, het voortgezet onderwijs voor junioren (VOJ) en het voortgezet onderwijs voor senioren (VOS).

Kleuter- en basisonderwijs

Voor wat betreft de Lichamelijke Opvoeding was de situatie in het kleuter- en basisonderwijs tot 1985 zeer bedroevend. Er waren geen vakleerkrachten en men had nauwelijks ondersteuning vanuit de overheid. De laatste jaren is daar gelukkig verandering in gekomen. Op steeds meer scholen in het kleuter- en basisonderwijs wordt het vak door een vakleerkracht gegeven. Deze vakleerkrachten worden ondersteund door een projectgroep. De projectgroep organiseert naast de bijscholing ook sportwedstrijden tussen scholen onderling. Voor het kleuter- en basisonderwijs is er een groot tekort aan didactisch materiaal en aan goede en beschikbare buitenaccommodaties. Zalen zijn sowieso niet beschikbaar voor het primair onderwijs. Vrijwel alle lessen worden buiten gegeven. Vaak op een slecht onderhouden speelveld of een stuk terrein dat in de buurt van de school ligt.

Kleedruimtes ontbreken en bij regen kunnen de lessen niet doorgaan. Dit is vergelijkbaar met de situatie op St. Maarten zoals te lezen was in LO 5.

De VLOSS zet zich in om voor elkaar te krijgen dat er minimaal drie uur bewegingsonderwijs per week gegeven gaat worden in dit type onderwijs en dat deze uren wettelijk verplicht door een vakleerkracht LO worden ingevuld.

VOJ-onderwijs

Het Voj is het onderwijs op juniorenniveau en is vergelijkbaar met de eerste drie leerjaren in ons voortgezet onderwijs. De leeftijd loopt van 12 tot 16 jaar. Binnen het vak LO zien we grote onderlinge verschillen binnen de lesgroepen.

In Suriname is het Voj-onderwijs voor veel kinderen eindonderwijs. Velen gaan na het Voj-onderwijs direct werken. Daarnaast stromen er leerlingen door naar een beroepsopleiding bij de politie, de douane of bij de brandweer. Slechts een beperkt aantal leerlingen gaat door naar het VOS-onderwijs.

Het bewegingsonderwijs in het Voj heeft zo zijn eigen problemen.

FOTO: ARCHIEF KVLO

Laat maar rollen

Op nog geen vijftig procent van de scholen wordt het vak gegeven of krijgen leerlingen slechts tot de tweede klas les in bewegingsonderwijs.

Daarnaast is er de problematiek van het 'wel of niet meetellen' bij de overgang: 'het zijn van een vak voor of achter de streep'. Op de technische scholen telt het cijfer bijvoorbeeld wel mee, maar op de meeste andere schooltypen in het VOJ-onderwijs telt het LO-cijfer niet mee. De willekeur van een schooldirectie is daarbij erg groot, ondanks acties van de vakcollega's. Er wordt door VLOSS veel gelobbyd bij het ministerie en bij directies van scholen om het vak in alle typen van het VOJ-onderwijs bij de overgang mee te laten tellen. Het streven van de VLOSS is het om op alle VOJ scholen voor elkaar te krijgen dat twee keer per week bewegingsonderwijs gegeven gaat worden. Dit verplicht in alle leerjaren en gegeven door een vakleerkracht LO met een eerste- of tweedegraads akte.

VOS-onderwijs

De 16- tot 19-jarige leerlingen kunnen in Suriname onderwijs volgen in het Voortgezet Onderwijs voor Senioren. Hieronder vallen niet alleen de havo en het vwo maar ook de scholen voor middelbaar beroepsonderwijs en pedagogische instituten zoals bijvoorbeeld de kweekschool.

Ook hier zien we opnieuw grote verschillen waar het gaat over het meetellen van het vak LO. Op een aantal havo- en vwo-scholen telt het vak mee bij de overgang. Echter er zijn meer scholen waar LO een vak achter de streep is. Op de pedagogische instituten is het vak LO juist weer een onderdeel van het examen. Op de kweek-scholen is tot de jaren negentig vaak alleen maar praktijk gegeven. Nu zien we dat naast de praktijk ook de theoretische onderbouwing van het vak aandacht krijgt. In deze opleiding telt het vak even zwaar als alle andere vakken.

De VLOSS beoogt voor de toekomst: een wettelijke verplichting voor bewegingsonderwijs voor alle leerlingen in het VOS-onderwijs te bewerkstelligen, gegeven door een bevoegde docent LO. De VLOSS ziet ook mogelijkheden voor de havo- en vwo-scholen om in het vrije deel van het lesprogramma LO als eindexamenvak in te voeren. Daar wordt hard aan gewerkt.

PRAKTISCHE PROBLEMEN

Naast de grote verschillen in waardering voor het vak, zijn er ook grote problemen met de zalen en velden die gebruikt kunnen worden. De collega's hebben bovendien nog te maken met een groot tekort aan spel- en turnmateriaal én met de vele ambtelijke barrières die steeds genomen moeten worden.

De zalen van het voortgezet onderwijs zijn slecht onderhouden. Veel zalen zijn zelfs vreselijk in verval geraakt. Gaten in de vloer, lampen kapot, slechte kleedkamers en geen voorzieningen om te douchen. Veel VO-scholen hebben naast een zaal buiten één of meerdere basketbalveldjes of een grasveldje. Ook deze basketbal- en sportveldjes zijn hard aan renovatie toe. Leerlingen spelen buiten op blote voeten basketbal! Alleen daar waar particulier initiatief en een schooldirectie de handen ineenslaan zien we dat zalen gerenoveerd worden en weer geschikt worden gemaakt om goede lessen bewegingsonderwijs in te geven.

Er zijn particuliere sportcentra die voldoen aan de eisen om onderwijs in te geven. Deze centra zijn vaak niet toegankelijk voor het onderwijs. Zoals al eerder gezegd hebben veel basisscholen totaal geen accommodatie. De vakleerkrachten die daar werken willen graag gebruikmaken van deze sportcentra maar dat mag helaas niet: 'Commercieel niet aantrekkelijk', hoor je ook in Suriname! Scholen in het voortgezet onderwijs maken incidenteel wel gebruik van deze sportcentra.

MATERIAAL

In het basisonderwijs is een groot tekort aan spelmateriaal. Lesgeven in het basisonderwijs vraagt veel creativiteit in het gebruik van leermiddelen: oude kranten als estafettemateriaal, lege petflessen als afbakenkegels, zelfgemaakte palen van bamboe, slagplanken zelf zagen en schuren etc.

In het voortgezet onderwijs is de situatie iets beter. Er is een bescheiden aantal ballen, er zijn wat pilonnen en incidenteel is er zelfs een kogel of een speer aanwezig. Het turnmateriaal is echter veelal verouderd, kapot of tot op de draad versleten.

Om in deze situatie verbetering te brengen, gebruiken veel collega's de banden met Nederland om het schrijnende tekort aan spel- en didactisch materiaal voor de school aangevuld te krijgen. Alles is welkom. Tijdens ons bezoek vonden zelfs onze fluitjes gretig aftrek.

AMBTELIJKE BARRIÈRES

Spel- of ander didactisch materiaal kan mondjesmaat aangevraagd worden. Dit geldt voor alle vakken maar voor LO is de situatie nog slechter. De collega's ervaren dat het vak door de politiek als sluitpost van de nationale begroting wordt gezien. Budgettair is er nauwelijks iets mogelijk. Daarbij ontbreekt het bij de beleidsmakers vaak aan kennis over het vak. Dit betekent dat men totaal geen weet heeft wat er nu wel of niet besteld zou kunnen worden. De VLOSS pleit dan ook al jaren voor een meer duidelijke centrale planning van zalen, velden en materiaal. Deze planning en mogelijke inkoop, zou een zelfstandige afdeling op het Ministerie van Onderwijs moeten zijn, gerund door personen met kennis van zaken. Deze afdeling kan dan doelmatiger en efficiënter werken en spel- en sportmateriaal aanschaffen dat didactisch verantwoord is.

TOEKOMST

De zwakke economische situatie in Suriname heeft bezuinigingen op alle fronten tot gevolg. Dit heeft ook invloed op de positie van de lichamelijke opvoeding in Suriname. Ondanks de vaak moeilijke omstandigheden blijvende meeste vakcollega's zeer gemotiveerd de passie voor het vak uitdragen. Of zoals Iwan Tsjeng, voorzitter van de VLOSS, ooit omschreef: 'Zon en regen moeten getrotseerd worden om de kinderen voor het vak te blijven interesseren'. Niet alleen letterlijk maar ook in overdrachtelijke zin heeft het vak te maken met de zon en de regen; waarbij de regen de overhand heeft.

Suriname maakt als Zuid-Amerikaans land deel uit van een samenwerkingsverband van de landen in het Caribische gebied. In dit samenwerkingsverband is ook het onderwijs en de lichamelijke opvoeding aan de orde gekomen. Men realiseert zich dat de wereld buiten het Caribische gebied sneller aan het veranderen is dan het gebied zelf. Het onderwijs in deze landen zal mee moeten met die snel veranderende wereld en daarmee ook het onderwijs in bewegen en sport. De politiek verantwoordelijken hebben dan ook verklaard dat daar niet aan te ontkomen valt. De Surinaamse overheid heeft te kennen gegeven om de in 1995 geformuleerde standaard voor lichamelijke opvoeding te willen gaan hanteren. Deze standaard is voor de landen in het Caribische gebied vastgesteld door de NASPE (National Association for Sport and Physical Education). De vastgelegde standaardnorm, is te vergelijken met de norm die wij in Nederland hebben als we praten over kwalitatief goed bewegingsonderwijs.

OPLEIDING

De opleiding tot docent bewegingsonderwijs in Suriname is volop in beweging. Er wordt hard gewerkt aan vernieuwde doelstellingen, eindtermen en competenties.

Voor de docent LO is er een beroepsprofiel ontwikkeld. De komende jaren worden in een vernieuwde opzet de Bachelor- en Masteropleiding aangeboden.

In gastcolleges en workshops op de lerarenopleiding (IOL) hebben we zelf geconstateerd dat studenten geïnteresseerd zijn in het vak. Ze zijn zeer gemotiveerd om in de praktijk aan de slag te gaan. De studenten van nu maken kennis met allerlei vormen van onderwijs die tot doel hebben om leerlingen actief te betrekken bij hun eigen leerproces. 'Leren te leren' is ook hier een veel gehanteerd principe. De directeur van het IOL, de heer Marshall, gaf in diverse gesprekken aan dat de afdeling LO met activerende didactiek een voortrekkersrol heeft binnen de totale opleiding.

Stap voor stap wordt er ook op de scholen gewerkt aan een meer activerende didactiek en betrokkenheid van de leerlingen bij het leerproces. Ook de LIO-stagiairs uit Nederland spelen hierbij een grote rol. Een aantal van hen heeft de meso-opdracht gekregen om voor de stageschool een eigentijds vakwerkplan te ontwikkelen of om te onderzoeken waar een activerende didactiek ingepast zou kunnen worden. Ook het ontwikkelen van doorlopende leerlijnen van basisonderwijs naar VO is een uitdaging voor LIO-stagiairs.

Indien er gewerkt wordt vanaf de basis, de lerarenopleiding, én gebruik wordt gemaakt van de betrokkenheid van collega's bij het vak, dan wacht LO een zonnige toekomst in Suriname. Dit geeft ook een prettig perspectief voor vierdejaars ALO-studenten in Nederland. Een LIO-stage in Suriname is een groot avontuur. Alle competenties geleerd in de opleiding kun je daar in de praktijk op creatieve wijze toepassen en toetsen. Je kennis van het vak kun je delen met enthousiaste collega's die alles van je willen weten. Als een spons zul je door de Surinaamse collega's worden uitgeknepen. Maar het geeft veel voldoening, begrepen we van de studenten die vanuit Nederland in Suriname de uitdaging zijn aangegaan. Gelukkig zijn er veel enthousiaste mensen, zowel in Suriname zelf als hier in Nederland, die het LO-onderwijs in ons voormalige Koninkrijksdeel een warm hart toe dragen.

Voor wie nog ergens een 'partij' oude tennisballen heeft liggen, laat het ons even weten. Dennis Witsiers en ondergetekende zullen ervoor zorgen dat deze in Suriname op een goede plek terecht komen.

CORRESPONDENTIE: aldorpmans@planet.nl

Door Henk Pols

TER DISCUSSIE

EEN KRITISCHE BLIK OP HET CIJFER VOOR HET VAK LICHAMELIJKE OPVOEDING

In deze rubriek krijgt u de kans uw mening te delen met de andere lezers van het blad, die dan op hun beurt weer de gelegenheid krijgen daarop te reageren en die dan... De redactie hoeft het met de inhoud niet eens te zijn, die blijft ter verantwoording van de auteur. Geef u een cijfer aan deze bijdrage?

Een cijfer voor een vak krijg je meestal na het afleggen van één of meerdere toetsen. Die toets is dan een middel om vast te stellen of een leerling een onderwijsdoel heeft gehaald. Als dat niet het geval is moet de school signaleren dat er een achterstand is en na diagnose een remedie vaststellen om deze achterstand in te lopen. (De Groot: *Vijven en zessen*) Daarnaast heeft het cijfer een rapportagefunctie naar leerling, ouders en derden.

In het voortgezet onderwijs worden de cijfers ook gebruikt om te bepalen welke opleiding voor de leerling de meest geschikte is. Daarvoor wordt een uitgebreid scala van normen gehanteerd die ertoe moeten leiden dat een leerling op een voor hem of haar meest geschikte vorm van voortgezet onderwijs terecht komt. Studiegidsen geven nauwkeurig aan met welke cijfers een leerling naar het vmbo, het havo of het vwo bevorderd kan worden.

MINIONDERZOEK

Als we kijken naar de verschillen tussen de vakken is het op een aantal scholen zo dat een onvoldoende voor LO even zwaar telt als voor een ander vak. Na een klein onderzoek op verschillende websites van scholen in Nederland vond ik echter dat op sommige scholen een uitzondering voor vakken als CKV, muziek en LO wordt gemaakt: *Je kon dan bijvoorbeeld voor deze vakken nooit meer dan 1.5 verliespunt krijgen.*

Op het Hermann Wesselink-college: *De vakken godsdienst, muziek, tekenen, informatiekunde en lichamelijke opvoeding blijven buiten beschouwing bij de toepassing van de normen.*

Op het Rijnlands lyceum luidt de regeling: *Indien een leerling op medische indicatie geen lessen lichamelijke opvoeding kan volgen en dientengevolge de docent geen rapportcijfer heeft kunnen geven, wordt in alle normen, het aantal vakken met één verminderd en het aantal te behalen punten met zes verlaagd.*

Voor de exameneisen geldt meestal dat het vak LO minimaal met voldoende moet worden afgesloten. Dat betekent dus dat iedereen aan de normen voor het vak kan voldoen of je zou moeten accepteren dat je bijvoorbeeld het diploma havo niet kan halen omdat jou de fysieke mogelijkheden ontberen.

Het waarom van al deze regelingen staat echter nergens verklaard...

Ik denk echter wel een verklaring te kunnen geven voor deze, soms gekunsteld aandoende regelingen: wij vinden het kenmerk met z'n allen moeilijk te verkopen om iemand te laten doubleren of te laten zakken mede als gevolg van een onvoldoende voor het vak LO. Ik ben het daar wel mee eens.

Een en ander heeft naar mijn mening tot gevolg dat de rapportagefunctie van het cijfer voor

LO niet bestaat. Als u op een rapport een 6.7 ziet staan voor het vak LO kunt u daar onmogelijk aan aflezen wat de fysieke capaciteiten van betreffende leerling zijn. Onvoldoendes worden nu eenmaal zeer zelden gegeven voor het vak LO en als ze al gegeven worden dan nog alleen bij kerst- of paasrapport en niet bij de overgang en zeker niet als dat zou betekenen dat betreffende leerling door die onvoldoende zou blijven zitten, of niet zou kunnen slagen.

VÓÓR OF TEGEN?

Indien u nu zou denken dat ik er vóór zou zijn om door onvoldoendes voor het vak LO te geven meer leerlingen te laten doubleren of zakken dan hebt u het toch bij het verkeerde eind. Ik ben ervoor de rapportagefunctie van het cijfer meer te laten overeenkomen met de werkelijkheid. Temeer omdat er echt wel instellingen zijn die geïnteresseerd zijn in de fysieke kwaliteiten van een aankomend student of werknemer. Ik denk aan militaire academies, het Cios, de politieacademie, de brandweerschool, de ALO, allerlei opleidingen voor bewakingsdiensten etc. Maar ik zou ook als directeur van een bedrijf dat niet direct fysieke kwaliteiten vraagt van zijn werknemers toch wel twee keer nadenken om iemand aan te nemen met een 4 voor gym...

Daarvoor is het naar mijn mening noodzakelijk om het cijfer uit alle overgangs- en examennormen te halen, omdat het

ook niet te verantwoorden is dat een kwaliteit waarop je bij de toegangspoort niet bent getest (De Cito-toets test slechts cognitieve vaardigheden) ineens een rol gaat spelen bij de bepaling van jouw schoolloopbaan.

Je zou op ieder rapport én op de cijferlijst die bij het diploma hoort het volgende kunnen rapporteren:

- 1 de procentuele deelname aan de lessen LO
- 2 de fysieke vaardigheid van de leerling
- 3 de inzet tijdens de lessen LO
- 4 de sociale vaardigheid van de leerling.

Voor wat betreft de vermelding van de procentuele deelname mag de leerling zelf aan ouders en derden uitleggen hoe een eventueel laag percentage tot stand is gekomen.

Ziek geweest, geblesseerd geweest, geen zin gehad...? Fraudegevoelig zegt u? Ik denk dat het wel meevalt, de vermelding van een deelnamepercentage van bijvoorbeeld 30% voor LO op je vwo-diploma waarvoor je geen plausibele verklaring hebt, blijft er toch altijd staan... We zijn dan meteen van die briefjes af waarvan 20% onzin is, 20% gelogen en 20% niet geschreven door de ouders...(gokje).

CORRESPONDENTIE: Henk Pols

h.pols@sgweredi.nl

BEKENDE NEDERLANDERS OVER LO

WIETEKE VAN DORT, ZANGERES CABARETIÈRE ACTRICE VOOR RADIO EN TELEVISIE EN KUNSTENARES

'IK VOCHT VAAK VOOR DE LOL'

In onze reeks bekende Nederlanders is het nu de beurt aan iemand die heel Nederland wel kent. Bekend van de tv (onder andere Klokhuis) en uit het theater (Late Lien show) geven we het woord aan Wieteke van Dort.

Wieteke groeide op in Indonesië in Soerabaya, waar ze de Tegalsari school met den Bijbel bezocht. De herinneringen aan de lessen gymnastiek waren leuk.

Waren de lessen in Indonesië anders?

Het gymonderwijs in Indonesië was vergelijkbaar met dat in Nederland.

'Op school werd veel gedaan aan gym, de lessen waren goed en afwisselend. En op het schoolplein konden de kinderen korfballen. Ik hield vooral van ballet en bewegen. Balsoepen, het raken van de bal bijvoorbeeld bij kastie en het vangen van ballen ging wat moeizamer. Het leukste was de grondgymnastiek. Het springen over een bok en klimmen aan het wandrek was eng, ik was daar ook een keer uitgevallen, gelukkig niet van al te hoog, maar toch.'

Na schooltijd deed ze veel aan ballet en ritmische gymnastiek. Ze droomde indertijd van een carrière als balletdanseres, daarin was ze sterk en lenig, maar met twaalf jaar brak ze haar enkel met paardrijden doordat een paard op haar voet was gevallen. Het eerste jaar middelbare school werden lessen gymnastiek gegeven die fysiek best zwaar waren. Het buiten lopen in de zon alleen al was erg warm, kinderen waren dan ook verplicht een petje te dragen. En wie ondeugend was moest voor straf een rondje om het schoolplein lopen.

Heeft u nog een anekdote over een gebeurtenis?

'Een hobby buiten schooltijd was het vechten. Gewoon vechten als jij of iemand uit je familie werd beledigd. Dan sloeg ik erop los en was vaak de sterkste. Toen het een keer echt te gek werd heeft mijn moeder me gezegd dat ik de volgende dag in het cachot (de gevangenis)

nis) zou komen. Dit werd zo overtuigend gebracht dat ik het een hele nacht wel moest geloven.' Kracht en vooral spierkracht spraken haar aan en ze schreef op een advertentie om bodybuilder te worden. Helaas werd deze cursus niet overzee gegeven.

Wat kunt u zich herinneren van de 'Hollandse' tijd?

In Indonesië was Wieteke altijd de grootste van de klas geweest, bij de oversteek naar Nederland werd dat precies omgekeerd. Zij kwam hier aan het Johan de Witt Lyceum in Den Haag bij jufvrouw Leeksma in de les LO. Een lieve aardige juffrouw, die leerlingen wist te stimuleren om toch die dingen te doen die je net niet durfde. 'Bij het springen over de kast, greep ze je vast en trok je over de kast heen met de woorden 'zie je wel dat je het best durft'. In die tijd kreeg je voor de verschillende onderdelen uit de les diploma's uitgereikt. We hadden buitenlessen in het Westbroekpark en verplichte zwemlessen. Bij het diploma C zwemmen moest ik uit het water gehaald worden, bij de rugslag ging het opeens niet goed, kreeg ik allemaal water over het hoofd. Een gymleraar vertelde dat mijn hoofd waarschijnlijk te zwaar was en daardoor naar beneden zakte. Badminton en spel waren moeilijk, het raken van de shuttle, maar ook bij spel het als laatste gekozen worden omdat je niet zo goed was, ach... dat gebeurde.' Schaatsen had ze nooit geleerd en meestal als ze werd meegevraagd was het na een paar rondjes spartelen wel bekeken. Wel heeft ze daarmee de krukkenrace gewonnen! Wat juist goed ging was evenwichtsbalk, 'ik kon zo een koprol achterover maken. Sportdagen waren er ook'.

Wat was het leukst tijdens de gymlessen?

'De leukste les was de laatste van het jaar met een 'reis rond de wereld' een spel waarbij alle materialen werden gebruikt en je de grond niet mocht raken.'

Na de middelbare school ging ze naar de kleuterkerkschool, leuke spelvormen met fantasie voor kinderen. Daarna bezocht ze de toneelschool waar veel aan bewegen werd gedaan, van modern ballet tot hofdansen. 'Ook kreeg je daar les in toneelschermen; hoe prik je er goed naast en heel spannend het toneeljudo natuurlijk om te leren valbreken. In een lange rij kregen we de opdracht om net als in een wildwestfilm neer te vallen.'

Wat doet u nu zelf nog aan bewegen?

'De eerste tijd na de opleiding deed ik minder aan bewegen, maar na een ziekte werd me geadviseerd om iedere dag anderhalf uur te gaan lopen. Als therapie heb ik ook aan eurythmie en yoga gedaan. Zelf merkte ik dat ik me daardoor beter ben gaan voelen.'

Wieteke doet op dit moment aan senioren aerobics, zeg maar aerobics zonder springen en ze wandelt iedere dag een half uur in een redelijke tempo.

Wat vindt u belangrijk aan gym?

Voor het onderwijs in bewegen en sport is het volgens Wieteke belangrijk dat kinderen er plezier in hebben en dat het niet direct prestatiegericht is. Ze legt daarbij de nadruk op het belang van het schoolzwemmen voor de kinderen van de basisschool.

CORRESPONDENTIE: redactie@kvlo.nl

SCHOOLSPOORT

KENNISMAKINGSCLINIC NIEUWE BASKETBALMAP

KENNISMAKEN MET BASKETBAL IN HET BASISONDERWIJS

In het kader van het project 'Binnen en buitenschools leren' heeft een aantal sportbonden sportkennismakingslessen ontwikkeld waarbij een doorlopende leerlijn van onderwijs naar sport steeds het uitgangspunt is. In dit project werken SLO, NISB, NOC*NSF en KVLO samen met de sportbonden. **Door: Aernout Dorpmans**

Monique Gadellaa van de Nederlandse Basketball Bond (NBB) heeft samen met Chris Hazelebach en Chris Mooij (SLO) deze basketbalmap ontwikkeld. Veel collega's hebben de lessen in de praktijk 'getest' en hebben de NBB voorzien van nuttige tips om de didactische en methodische opzet van de basketballessen verder te verbeteren. Daarnaast heeft de SLO meegedacht over een praktische manier om de lesinhoud aan te bieden aan docenten en basketbaltrainers. Geïnspireerd door de leskaarten zoals die al eerder uitgegeven zijn door de tafeltennisbond, handbalverbond en korfbalbond, is er ook nu gekozen voor een map met leskaarten. Met steun van het ministerie van VWS zijn deze kaarten gerealiseerd.

LESKAARTEN

De leskaarten, handzaam en goed te gebruiken, zijn in eerste instantie bedoeld voor (vak)leerkrachten van het basisonderwijs. Maar ook de vrijwilligers van basketbalclubs die op een school basketballes willen geven kunnen er goed mee werken. In de vereniging zijn de kaarten ook geschikt voor de trainer die werkt met jeugdige basketbalertjes.

De uitgangspunten van de leskaarten zijn:

- de inhoud van de lessen vormt een verbinding tussen de sport basketbal en andere activiteiten in het bewegingsonderwijs
- de lessen worden zodanig ingericht dat alle kinderen (dus ook de zwakkere bewegers) met succes deel kunnen nemen aan de les
- na één les kunnen de kinderen de oefenvormen zelfstandig uitvoeren
- de lessen zijn eenvoudig van opzet en zijn uit te voeren in een gymnastiekzaal
- de tekst is zodanig geformuleerd dat

(vak)leerkracht en trainer van beginnende basketbalteams de les zonder al te veel probleem kunnen geven

- de lessen kunnen ook de basis vormen van de trainingen bij clubs. De training kent dan een gelijke opbouw en is een vervolg op de lessen op school; er is voor de leerlingen een vertrouwd verband tussen school en vereniging.

De NBB wil u graag de nieuwe leskaarten presenteren en uitleggen hoe we deze kaarten in de praktijk denken te gaan gebruiken. Daarnaast nodigt de NBB u van harte uit zelf actief aan de gang te gaan én aansluitend een EK-kwalificatiewedstrijd van het Nederlands damesteam o.l.v. trainer-coach Meindert van Veen te bezoeken.

BASKETBALCLINIC

Op zaterdag 17 september a.s. organiseert de NBB samen met de afdeling schoolsport van de KVLO daarom een basketbalclinic voor docenten en studenten bewegingsonderwijs en belangstellenden die werkzaam zijn in het basisonderwijs.

De clinic bestaat uit een middag- en avondprogramma en wordt georganiseerd in het Topsportcentrum Rotterdam.

In het eerste deel van de clinic krijgt u tekst en uitleg van de leskaarten. Daarna wordt er een voorbeeld gegeven hoe de lessen gegeven kunnen gaan worden. Vervolgens krijgt u zelf de kans om het basketbalspel in verschillende vormen te spelen. En ontdekt u de inventieve en dynamische aspecten van de verschillende basketbalvormen en hoe deze gespeeld kunnen worden.

Na afloop van deze praktijklessen staat er voor alle deelnemers een bescheiden maaltijd klaar en is er gelegenheid vragen te stel-

len, ervaring uit te wisselen en de leskaarten nader te bekijken.

Voor deelname aan deze clinic vragen we een kleine vergoeding. Deze vergoeding is inclusief een exemplaar van de kennismakingsmap en een maaltijd. Toegang tot de EK-kwalificatiewedstrijd Nederland - Portugal, is gratis.

De routebeschrijving zal op de website www.schoolensport.nl worden geplaatst.

Datum: 17 september 2005

Plaats: Rotterdam

Kosten: leden KVLO en studenten

ALO/S&B, NBB-jeden: € 25,00 niet leden

en andere belangstellenden € 30,00

Locatie: Topsportcentrum Rotterdam (Naast het Feyenoord Stadion)

Tijd: 16.30 - 22.00 uur.

PROGRAMMA (ONDER VOORBEHOUD)

16.30 uur ontvangst

17.00 uur start clinic basisonderwijs

18.30 uur omkleden

19.00 uur kleine maaltijd

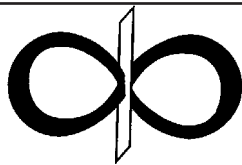
20.00 - 22.00 uur bezoek wedstrijd.

Als u geïnteresseerd bent dan kunt u zich opgeven voor 2 september via het email-adres monique.gadellaa@nbb.basketball.nl. Zodra het programma definitief vaststaat krijgt u dat gemaild.

Wilt u bij uw aanmelding de volgende gegevens vermelden?

Naam, adres, postcode, woonplaats, lidnummer van de KVLO, naam school, naam basketbalvereniging, in bezit van (een van de) volgende basketballicenties: JTB/TA/TB/TC en e-mailadres.

**IS DAT KIND
OVERBEWEEGLIJK?
DRUK EN ONHANDIG?
'ACHTER' MET SCHRIJVEN?**

**DE OORZAAK KAN EEN
BEWEGINGSACHTERSTAND ZIJN.**

Het CENTRUM VOOR M.R.T. in 's Hertogenbosch start in het schooljaar 2005/2006 een **opleiding**:

MOTORISCHE REMEDIAL TEACHING

Deze opleiding is bestemd voor onderwijsgeevenden, die beroepsmatig belangstelling hebben voor Motorische Remedial Teaching. Met name voor diegenen die MRTER willen worden of MRT in hun beroep willen integreren.

De **Opleiding** start in *januari 2006 en duurt tot juli 2007*. De opleiding vindt plaats op *donderdag*; 30 avonden en op 6 zaterdagen. De kosten bedragen € 1.550,-

Als u ons belt of mailt krijgt u een inschrijffolder toegestuurd.

CENTRUM VOOR MRT

Jeanne Smits
Cursuslocatie: BS. De Wegwijzer Drunen
Kantoor: v.Doorenstraat 18 5038 VK Tilburg
Telefoon 013 - 5368043
e-mail jeanne_smits@hotmail.com

ZWERFSPORT OUTDOOR
AKTIEVE VAKANTIE

LET OP: Voor al uw sportieve werkweken

Nederland
Kotterbos

Back to nature

Ervaar de stilte van de natuur vanaf ons tentenkamp in de Franse Ardennen en Duitse Eifel. Eerlijke outdoor activiteiten als abseilen, kano-varen, vlotenbouwen, tokkelen, bivak en volop kampvuur bouwen: perfecte samenwerkingsvormen!

België
Ardennen

Duitsland
Eifel

Frankrijk
Ardennen
Alpen
Verdon
Ardèche

Luxe survival, 2e fase en cultuur

Het grootste aanbod van groepshuizen en bungalowparken bieden wij in Belgische Ardennen. Locaties in het Ourthe- en Amblèvedal. Tal van mogelijkheden voor culturele excursies.

Italië
Dolomieten
Gardameer

Slovenië
Bled

Outdoor Xtreme

De outdoor activiteiten in puurste zin van het woord beleven de leerlingen in Italiaanse Dolomieten en Franse Alpen: canyoning, raften, via ferrata, hydrospeed, tubing en kayak.

Samenwerken - Bewegen - Samen leren - Natuur ervaren - Beleven - Grensverleggend

www.zwerfsport.nl ~ info@zwerfsport.nl ~ Tel 023-5628370 Fax 023-5652986

De vereniging voor PCPO heeft zes basisscholen en een speciale school voor basisonderwijs onder haar beheer met in totaal ruim 1900 leerlingen.

Als grondslag en richtsnoer voor haar handelen heeft de vereniging de Bijbel als Gods Woord, opgevat overeenkomstig de belijdenisschriften aanvaard op de Synode van Dordrecht in 1618/1619

Van personeelsleden wordt daarom verwacht dat zij:

- een persoonlijke relatie met God hebben door het volbrachte werk van Jezus Christus
- het Woord van God aanvaarden als fundament en richting voor geloof en leven
- van harte meeleven in een kerkelijke gemeente.

Per 1 november 2005 ontstaat een vacature voor een vakleerkracht gymnastiek die het bestuur graag vervuld zou zien door een enthousiaste kandidaat met een visie op bewegingsonderwijs die aansluit op de onderwijsvisie van de vereniging. Deze visie is gericht op stimulering van de ononderbroken ontwikkeling van alle kinderen.

**Vakleerkracht gymnastiek
WTF 0,6142**

Het bestuur zoekt een enthousiaste vakleerkracht die bevoegd is voor het geven van bewegingsonderwijs in het primair onderwijs.

De vakleerkracht gymnastiek zal worden ingezet voor:

- één van de twee wekelijkse gymlessen in de groepen 7 en 8 van de basisscholen
- één van de twee wekelijkse gymlessen in de groepen 3 t/m 8 van de school voor speciaal basisonderwijs
- advisering t.a.v. het bewegingsonderwijs van de vereniging
- organisatie van gezamenlijke sport -en spelactiviteiten, waaronder sportdagen en toernooien.

Verdere informatie is te verkrijgen bij de BMT-functionaris 'personeel', dhr. B.Th. Lems, tel.: 0548 513 813

Brieven (uiterlijk 20 september) naar het verenigingsadres:

Vereniging PCPO, t.a.v. dhr. B. Th. Lems, postbus 47 7460 AA Rijssen

LAATSTE PAGINA

DOOR BAUKJE ZANDSTRA

Kom naar Den Haag!

Het hoofdbestuur roept zo veel mogelijk leden en sympathisanten op om op 14 september naar de protestmanifestatie op het Plein voor de Tweede Kamer in Den Haag te gaan. Laten we met minstens duizend en beter nog tweeduizend demonstranten laten zien dat GYM niet mag maar MOET!

Demonstraties zijn gebonden aan veiligheidsregels en fatsoensregels. Zo mogen spandoeken/borden niet vastzitten aan dikke stokken of voorzien zijn van beledigende, opruiende of discriminerende teksten. Ze worden door de orde-dienst van de politie in beslag genomen. Voor nadere informatie verwijs ik naar www.gymmoet.nl.

Het officiële sprekersdeel vindt plaats tussen 11.00 en 12.00 uur en tussen 13.30 tot 14.00 uur. *Het spectaculaire beweegplein* met sportende leerlingen en acts van ALO-studenten duurt de hele dag.

Globaal programma:

- 10.15:** Start Sportdag 'Mission Olympic the City'
- 10.55:** Steelband OS Bijlmer
- 11.05:** Opening door Gert van Driel
- 11.10-12.00:** Diverse sprekers waaronder Foppe de Haan, Rob Limper (VOO), Koos van den IJssel, Cees Vervoorn, Bas van de Goor en Bert Kuipers (Diabetesfonds), Pieter Vos (Raad voor Volkgezondheid en Zorg).
- 12.00:** Dance-act studenten ALO Tilburg
- 12.15-13.15:** Lunchtijd
- 13.25:** Steelband OS Bijlmer
- 13.30-13.40:** Aanbieden Petitie en Leerlingenkaarten aan Minister Maria van der Hoeven
- 13.40-13.50:** Statements van Kamerleden Ursie Lambrechts, Mariëtte Hamer, Agnes Kant
- 13.50:** Afsluiting officiële deel door Gert van Driel
- 14.50:** Gemeenschappelijke danse-act met studenten en alle leerlingen
- 15.00:** Einde

Vanzelfsprekend zijn pers, radio en tv ingelicht. Het KVLO-persbericht vindt u eveneens op www.gymmoet.nl

Verslaglegging landelijke actiedag

Van de acties in den Haag wordt een sfeerverslag gemaakt met foto's voor dit blad en voor de website. We verzoeken u om verslagen, persberichten en foto's van de acties op scholen op te sturen naar de redactie.

Wetsvoorstellen profielen tweede fase

Het wetsvoorstel 'Profielen tweede fase' en de wijziging van de WVO zijn naar de Tweede Kamer gestuurd. Op 14 september vindt van 10.00 tot 13.30 uur in de Troelstraal het AO met de vaste commissie OCW plaats.

De brieven aan het parlement zijn terug te vinden op www.minocw.nl>actueel>juli 2005. LO2 zal niet opgenomen worden als profielkeuzevak in het profiel Natuur en Gezondheid. Als argument wordt genoemd dat LO2 het profiel te weinig versterkt en geïnteresseerde leerlingen het in de vrije ruimte kunnen kiezen (dan moet de school het wel aanbieden!). De naam LO1 verdwijnt en wordt vervangen door LO. LO2 zal - in overleg met de KVLO - nog een andere benaming moeten krijgen. Het hoofdbestuur heeft de naam Bewe-

gen, Sport en Maatschappij voorgesteld. Mocht u alternatieve ideeën hebben dan horen wij dat graag.

Korting op vakbondscontributie

Vanaf het kalenderjaar 2005 is het op basis van de CAO-VO 2005-2006 mogelijk voor werknemers in het voortgezet onderwijs om brutoloon (eindejaarsuitkering) in te zetten voor de betaling van de vakbondscontributie. Dit levert u een korting op van tussen de 30 en 50%! Door een verlaging van het brutoloon ontvangt u de korting via de fiscus aan het eind van het kalenderjaar. Voor 1 november dient u een aanvraagformulier, aangevuld met een kopie van bank-/giroafschriften betreffende de betaling van de contributie van de KVLO, in te leveren bij uw werkgever. Uw werkgever dient er op basis van de CAO (artikel 7.2.2) vervolgens zorg voor te dragen dat een ander door de salarisadministratie wordt verwerkt. Voor de tekst van de regeling en nadere uitleg verwijs ik u naar www.kvlo.nl.

Voor leden van uw sectie die nog geen lid zijn van de KVLO is dit misschien het moment om dat alsnog te worden!

Jan Wilmans overleden

Op 6 augustus is Jan Wilmans, 90 jaar, weduwnaar van Kit Winkel overleden. Wilmans heeft als collega, rijksinspecteur, politicus en als secretaris van de adviescommissie voor leerplanontwikkeling LO veel invloed gehad op de lichamelijke opvoeding in Nederland.

Basketbalclinic BO

Met nieuw lesmateriaal voor vakleerkrachten uit het basisonderwijs met het oog op binnenschools-buitenschools leren. Zaterdag 17 september, Rotterdam. Zie pagina 44.

TRENOMAT SCHEIDINGSWANDEN

De nieuwste generatie zaalscheidingen

Trenomat Acoustic®

- Geluidsreductie en geluidsabsorptie in **alle** zaal delen door **nieuw** akoestisch wandmateriaal!
- Ook voor renovatie en verbeteren van de akoestiek in bestaande accommodaties!

De Graaf en van Stijn B.V.
Postbus 32
2420 AA Nieuwkoop
Tel: (0172) 57 97 20
Fax: (0172) 57 26 70
www.trenomat.nl
info@trenomat.nl

Brezo Kampen

schoolkleding.nl

Haatlanderdijk 22, 8263 AR Kampen
Tel. 038 - 333 15 35 / Fax 038 - 333 10 91
E-mail: brezo@hetnet.nl / Website: www.brezo.nl

Duke Travel www.dukettravel.nl		 Tel : 0227-549450 Fax : 0227-549465 E-mail : info@dukettravel.nl Adres : Kluiten 1, 1674 NM
STEDENREIZEN	SPORT / ACTIEF	WINTERSPORT

AFDELINGEN

WEST BRABANT

Dansante bijscholingen

Datum: donderdag 13 oktober

Plaats: Oosterhout

Docente: Tineke van Calster

Tijd: 19.00 uur

Kosten: 10 euro voor KVLO-leden

Informatie: Piet van Dortmont,
e-mail: bondswezen@wanadoo.nl

Boksen

Datum: donderdag 10 november

Plaats: Sportschool van Gils in

Dongen

Tijd: 21.00 tot 23.30 uur

Docent: Peter van Gils

Kosten: 10 euro voor KVLO-leden

Informatie: Piet van Dortmont,
e-mail: bondswezen@wanadoo.nl

Jaarvergadering nieuwe stijl

Noteer in uw agenda: 14 maart 2006

OOST BRABANT

Nieuw e-mailadres secretarissen

Twan.belgers@kvlo-oostbrabant.nl

AGENDA

OSTEOPOROSE:

WETEN IS METEN

Datum: woensdag 12 oktober

Plaats: Jaarbeurs te Utrecht

Informatie: info@osteoporosevereniging.nl

CONGRES OVERGEWICHT EN BEWEGEN

Datum: 21 oktober

Plaats: Hogeschool van Amsterdam

Informatie: Pim de Vries en/of

Elfanie toe Laer, tel.: 020 595

3446, e-mail: esg@hva.nl

VO SYMPOSIUM

Datum: 23 november

Organisatie Windesheim te

Zwolle: regio oost en midden

Stiller Sporten...? Het kan!

- Gehoorverlies
- Oorsuizen
- Hoofdpijn
- Vermoeidheid
- Stemproblemen

zijn het gevolg van lawaai en nagalm in de sportzaal waar u les geeft!

Vraag ons om een vrijblijvend advies, geluidsmetingen en/of een oplossingsvoorstel.

Want uw gehoor moet nog een tijd mee!

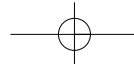
Sportzalen met akoestische plafond- en wandpanelen van Ecophon

Ecophon®

Biezeveld 3
5531 BX Bladel
Tel.: 0497 - 387 005
Fax: 0497 - 387 528
info@acour.com
www.acour.com

Acour Lawaaibestrijding b.v.

Initiatiefnemer van
www.Stille-Sportzaal.nl

Huski®

Een begrip in skireizen, groepsreizen en actieve reizen

Het deskundig samenstellen van goede en goedkope reizen voor schoolgroepen vormt een groot deel van ons werk. Onze reizen voldoen aan alle eisen. Twintig jaar ervaring en een gedegen infrastructuur staan borg voor hoge kwaliteit. Huski is de onderwijs-specialist bij uitstek, met ondermeer in het out-door-zomerprogramma een speciaal arrangement voor schoolgroepen.

Ons *winterprogramma* voert u alleen al in Oostenrijk naar 12 verschillende skiregio's. En wilt u liever naar Frankrijk, Zwitserland, Italië, Duitsland of Tsjechië, dan kan dat ook. Korte reizen met 3, 4 of 5 skidagen - dus goed betaalbaar voor uw leerlingen - zijn bij ons juist ook mogelijk in de drukke kerst- en krokusperiode: aantrekkelijk!! Zomaar een bedrag noemen heeft geen zin: vraagt u een offerte bij ons aan en vergelijkt u slechts.

De beproefde HUSKI-formule heeft veel goede referenties opgeleverd die u kunnen helpen bij uw keuze.

Bel voor informatie en offerte: 0418 - 575090
Postbus 2040 5300 CA Zaltbommel Fax: 0418 - 575091 www.huski.nl

Opgericht door ANVR en SGR

